

Professionaliseren in de paardenhouderij

Wat betekent dat nu eigenlijk?

Een afstudeerscriptie door: Marinka Crielaard

Hogeschool Van Hall Larenstein

In opdracht van: ABAB Accountants

Begeleider van Van Hall Larenstein: Sue Richardson

Begeleider van ABAB Accountants: Ineke Couwenberg

Juni, 2010

University of Applied Sciences

**VAN HALL
LARENSTEIN**
PART OF WAGENINGEN UR

ABAB
ACCOUNTANTS - BELASTINGADVISEURS - JURISTEN

Professionaliseren in de paardenhouderij.

Wat betekent dat nu eigenlijk?

Scriptie informatie

Auteur: Marinka Crielaard
Burgemeester de Raadsingel 101
3311 JH Dordrecht
06 - 20 39 77 82
marinka.crielaard@gmail.com

In opdracht van: ABAB Accountants – Belastingadviseurs – Juristen
Bosseweg 45
5682 PE Best
Postbus 424
5680 AK Best
0499 – 33 97 77
Begeleider: Ineke Couwenberg
ineke.couwenberg@abab.nl
www.abab.nl

Hogeschool: Hogeschool Van Hall Larenstein
Droevendaalsesteeg 2
6708 PB Wageningen
Postbus 411
6700 AK Wageningen
0317 - 48 62 30
Begeleider: Sue Richardson
sue.richardson@wur.nl

Juni, 2010

Voorwoord

Deze scriptie is geschreven als onderdeel van de opleiding Equine, Leisure and Sports aan hogeschool van Hall Larenstein.

Dit rapport gaat over de professionalisering in de paardenhouderij in Nederland. De paardenhouderij heeft in Nederland in de laatste decennia een enorme groei doorgemaakt, men spreekt over de wens en/of noodzaak om te professionaliseren in de paardenhouderij. ABAB Accountants wilde weten wat deze professionalisering nu precies inhoudt. Daarvoor heb ik de uitdaging aangenomen om beter te proberen te begrijpen wat professionaliseren in de paardenhouderij inhoudt. Het resultaat kunt u vinden in dit rapport.

In dit gedeelte van het rapport wil ik ook graag de kans nemen om enkele mensen te bedanken.

Allereerst wil ik graag Ineke Couwenberg van ABAB bedanken welke mij deze opdracht heeft aangeboden en welke mij volledig onafhankelijk en met mijn eigen ideeën en visies aan dit rapport liet werken. Ook wil ik graag Sue Richardson bedanken, mijn afstudeercoach van Van Hall Larenstein, voor haar begeleiding, ondersteuning, advies en haar kijk op het onderwerp, welke mij geholpen heeft om dit rapport te maken zoals het nu voor u ligt.

Daarnaast wil ik graag de mensen bedanken welke tijd voor mij hebben vrij gemaakt om hun kijk op professionaliseren in de paardenhouderij met mij te delen, zonder hen had ik niet de resultaten gehad welke ik nu wel heb.

Speciale dank gaat naar mijn ouders voor hun geweldige ondersteuning, mijn zus voor haar kritische blik en mijn vriend voor zijn ondersteuning, advies en hulp om deze afstudeerscriptie tot een goed einde te brengen.

Veel plezier met het lezen van dit rapport.

Marinka Crielaard

Dordrecht, Juni 2010

Samenvatting

Professionaliseren, professionalisering, professie, professional zijn termen welke tegenwoordig vaak gebruikt worden in de media en door organisaties. Termen welke constant gebruikt worden, maar tegelijkertijd maar zelden worden verklaard. Ook in de paardenhouderij is professionaliseren een populair en vaak gebruikt woord geworden, maar ook in de paardenhouderij wordt niet aangegeven wat dat professionaliseren nu betekent. Het doel van de studie is het achterhalen van de betekenis van professionaliseren in de paardenhouderij, zodat deze term meer leven krijgt en het voor de betrokken organisaties, bedrijven en ook voor de hippische ondernemer eenvoudiger wordt om bij te dragen aan deze gewenste professionalisering. Om de betekenis van professionaliseren te achterhalen is allereerst een literatuurstudie uitgevoerd, om de theoretische betekenis van professionaliseren te achterhalen. Daarna is door middel van een zoektocht op internet, door rapporten, artikelen, brochures en persberichten de paardenhouderij in beeld gebracht. Hierin komt naar voren hoe de sector eruit ziet, wat de economische en maatschappelijke betekenis is en wat de doelen en activiteiten van de brancheorganisaties zijn die bijdragen aan de professionalisering van de paardenhouderij op collectief en individueel gebied. Daarnaast wordt ook naar de visie van de overheid gekeken op de paardenhouderij en wordt het onderwijs in deze sector belicht. Om te weten te komen wat professionaliseren volgens de paardenhouderij betekent, zijn interviews afgenomen met verschillende partijen in de paardenhouderij. In totaal zijn 29 betrokkenen geïnterviewd. De brancheorganisaties zien professionaliseren vooral op individueel gebied. Daarbij spelen aspecten als kwaliteitsverbetering, van vakmanschap naar ondernemerschap en dat een hippische ondernemer meer naar het sector belang gaat kijken een belangrijke rol. Voor LNV betekent professionaliseren in de paardenhouderij vooral dat de sector tot een gezamenlijke visie en doel komt. De sector moet hierin zelf meer ondernemen om dit te kunnen bewerkstelligen. LNV ziet professionaliseren dus vooral op collectief niveau. Voor de hippische ondernemer spelen kwaliteitsverbetering en inspelen op de vraag van de klant een grote rol als het gaat om professionaliseren, daarnaast is voor hen een betere structuur en duidelijkheid in de paardenhouderij ook een belangrijk aspect. De brancheorganisaties hebben geen strategieën ontwikkeld welke de term professionaliseren kunnen ondersteunen, vanuit de interviews is duidelijk geworden dat de brancheorganisaties op dit moment vooral bedrijfseconomisch gezonde paardenbedrijven na streven. Hiermee kan worden verondersteld dat zij professionaliseren dus zien als de weg naar hippische professionals, welke in hun ogen iemand is die bedrijfsmatig met het bedrijf bezig is en daarbij een bedrijfseconomisch gezond bedrijf heeft. Opvallend hierbij is echter dat de ondernemers zelf een rendabel bedrijf een veel minder belangrijk aspect blijken te vinden, zij vinden aspecten als inspelen op de vraag van de klant en de zorg voor mens en paard het meest belangrijk. Daarbij komt ook nog dat brancheorganisaties niet erg bekend zijn en de organisatiegraad niet erg hoog is. Communicatie tussen de brancheorganisaties en de hippische ondernemers is dus verreweg van optimaal.

De brancheorganisaties moeten hierbij rekening houden dat wanneer zij niet beter naar buiten gaan treden, niet tot een gezamenlijke visie, doel en strategie kunnen komen welke voortkomt uit de primaire sector, hun voortbestaan in gevaar kan komen, door het gebrek aan draagvlak vanuit de primaire sector. De belangrijkste aanbevelingen zijn dan ook het ontwikkelen van strategieën sectorbreed en voor de organisaties zelf, daarbij zou een organisatie op moeten staan welke boven de andere brancheorganisatie kan staan en ook de macht heeft, of beter gezegd het respect krijgt van de andere organisatie om hen aan te sturen. Alleen zo kan tot een gezamenlijke visie, doel en strategie gekomen worden en is de paardenhouderij in staat om te professionaliseren.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	8
1.1 Focus van de studie.....	8
1.2 Doelstelling van de studie.....	8
1.3 Relevantie van de studie	9
1.4 Opzet en structuur van de studie.....	9
Literatuur studie	10
2. Professie, professionaliseren en professional	11
2.1 Klassieke benadering van de begrippen professie en professionaliseren	11
2.2 De moderne benadering van de begrippen professie en professionaliseren.....	12
2.3 Proces.....	12
2.4 Samenvatting.....	13
2.5 Professionaliseren in de sportwereld en het onderwijs	13
2.6 Samenvatting.....	14
2.7 De professional.....	14
2.7.1 Wat maakt een professional een professional?	15
2.8 Samenvatting.....	16
2.9 Samenvatting van de termen professie, professionaliseren en professional	16
Onderzoek	17
3. Methodiek	18
3.1 Onderzoek structuur	18
3.2 Data verzameling.....	18
3.3 Data verwerking.....	19
4. De paardenhouderij	20
4.1 Paardenhouderijen	20
4.2 Ontstaan van het beroep hippische ondernemer	20
4.3 Economische betekenis.....	21
4.4 Bedrijven en arbeidsplaatsen	21
4.5 Maatschappelijke belangstelling.....	22
4.6 Samenvatting Paardenhouderij	22
5. De ontwikkeling van de paardenhouderij.....	23
5.1 Organiseren van het collectief	23
5.2 Doelen van de brancheorganisaties	26
5.3 Collectieve activiteiten van het collectief	28
5.4 Individuele ontwikkelingsactiviteiten van het collectief	29

5.4.1 Recreatie en sport	29
5.4.2 Fokkerij	29
5.4.3 Africhting en handel	30
6. De overheid en de paardenhouderij	31
6.1 De visie van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op de paardenhouderij	31
6.2 Activiteiten en projecten van de overheid betreft de paardenhouderij	32
6.3 Samenvatting.....	32
7. Ontwikkeling van paarden (houderij) opleidingen	33
7.1 Ontwikkeling van paarden (houderij) opleidingen	33
7.2 Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)	33
7.3 Hoger Beroepsonderwijs (HBO)	34
7.4 Paarden cursussen.....	34
7.5 Samenvatting.....	34
8. Resultaten van de interviews.....	35
8.1 Interviews brancheorganisaties	35
8.2 Interviews onderwijsinstellingen	37
8.2.1 MBO onderwijsinstellingen	37
8.2.2 HBO onderwijsinstellingen.....	38
8.3 Interview Gezondheidsdienst Dieren	40
8.4 Interview LNV	41
8.5 Resultaten interviews hippische ondernemers.....	42
9. Discussie, conclusies en aanbevelingen	47
9.1 Discussie	47
9.2 Conclusies	50
9.3 Aanbevelingen	51
Bijlage 1. Literatuurbronnen	I
Bijlage 2. Lijst van afkortingen.....	V
Bijlage 3. Beschrijving van de paardenhouderijen	VI
Bijlage 4. Interviewscript brancheorganisaties	VIII
Bijlage 5. Interviewscript hippische ondernemers	IX
Bijlage 6. Interviewscript onderwijsinstellingen.....	X
Bijlage 7. Interviewscript LNV	XI

1. Inleiding

1.1 Focus van de studie

Professionaliseren, professionalisering, professe, professional zijn termen welke tegenwoordig vaak gebruikt worden in de media en door organisaties. Termen welke constant gebruikt worden, maar tegelijkertijd maar zelden worden verklaard. Ook in de paardenhouderij¹ is professionaliseren een populair en vaak gebruikt woord geworden, maar ook in de paardenhouderij wordt niet aangegeven wat dat professionaliseren nu betekent. De focus van deze studie ligt in het identificeren van de betekenis van professionaliseren in de paardenhouderij. Met de paardenhouderij is de primaire sector bedoeld. De aandacht is daarbij het meest gevestigd op de brancheorganisaties en de overheid welke de term professionaliseren gebruiken in hun missie, visie, rapporten en/of artikelen. Verder zijn ook de hippische ondernemers hierin niet onbelangrijk, omdat zij degenen zijn die de geuite wens van professionaliseren dienen te implementeren.

1.2 Doelstelling van de studie

De doelstelling van deze studie is de betekenis van professionaliseren in de paardenhouderij te achterhalen en een definitie van professionaliseren te formuleren voor de paardenhouderij.

Hierbij is de hoofdvraag:

- Wat betekent professionaliseren in de paardenhouderij?

De deelvragen die tot het beantwoorden van de hoofdvraag dienen te komen zijn de volgende:

- Wat betekent professionaliseren in het algemeen?
- Wat betekent professionaliseren in andere sectoren waar dit is onderzocht?
- Wat is de economische en sociale betekenis van de paardenhouderij?
- Hoe is de paardenhouderij georganiseerd?
- Kunnen ontwikkelingen in de paardenhouderij helpen om de betekenis van de term professionaliseren te vinden?
- Wat bedoelen brancheorganisaties met professionaliseren in de paardenhouderij?
- Wat bedoelt het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit met professionaliseren in de paardenhouderij?
- Hoe zien hippische ondernemers professionaliseren in de paardenhouderij?
- Hoe ziet het onderwijs welke opleidingen in de paardenhouderij aanbieden professionaliseren in de paardenhouderij?

¹ Met de paardenhouderij wordt in deze studie de paardenhouderij in Nederland bedoeld, tenzij anders is aangegeven.

1.3 Relevantie van de studie

De brancheorganisaties en de overheid uiten de wens om te professionaliseren in de paardenhouderij. De hippische ondernemer is uiteindelijk diegene welke moet ontwikkelen wanneer brancheorganisaties en de overheid beleid maken om de sector professioneel te maken. Ook andere bedrijven zoals, adviesbureaus en accountantbureaus moeten de ondernemer adviseren hoe hij zich moet ontwikkelen en zijn daarvoor ook van belang wanneer brancheorganisaties en de overheid spreken over professionaliseren. Op het moment is de term professionaliseren niet helder gedefinieerd voor de paardenhouderij. Hierdoor krijgt dit begrip een inhoudloze betekenis, waardoor het voor de betrokken bedrijven/organisaties en de hippische ondernemers bemoeilijkt wordt om te kunnen bijdragen aan de gewenste professionalisering.

Wanneer aan het begrip professionaliseren in de paardenhouderij inhoud kan worden gegeven, wordt het voor de betrokken organisaties, bedrijven en ook de hippische ondernemer eenvoudiger om bij te dragen aan deze gewenste professionalisering.

1.4 Opzet en structuur van de studie

Professionaliseren is een brede benaming voor veel acties en processen. Hoofdstuk 2 gaat in op sociologisch onderzoek naar de termen, professie, professionaliseren en professional. Onderzocht zal worden of deze studies een theoretische definitie van de term professionaliseren en afgeleide daarvan kunnen geven. Daarnaast zal ook naar andere sectoren worden gekeken hoe zij de term professionaliseren in de praktijk toe passen. Hoofdstuk 3 beschrijft de methodiek van het onderzoek. Hoofdstuk 4 richt zich op de paardenhouderij. Definiëren van de bedrijfstypes, de hippische ondernemer en de economische en sociale betekenis in de paardenhouderij zullen hier worden omschreven. In hoofdstuk 5 wordt een overzicht gegeven van hoe de paardenhouderij is georganiseerd en wat de intenties zijn van deze organisaties. Daarnaast zullen activiteiten en projecten worden beschreven welke zijn opgestart en uitgevoerd door de organisaties welke volgens hen bijdrage aan de ontwikkeling van de paardenhouderij. Hoofdstuk 6 geeft inzicht in de visie van de overheid op de paardenhouderij, daarbij zullen ook activiteiten en projecten worden beschreven welke zijn opgestart en/of ondersteund door de overheid. Onderwijs ontwikkelingen zullen in hoofdstuk 7 worden beschreven. In hoofdstuk 8 wordt een overzicht van de resultaten van de interviews weergegeven en in het laatste hoofdstuk, hoofdstuk 9, kunnen de discussie, conclusies en aanbevelingen worden gevonden.

Literatuurstudie

2. Professie, professionaliseren en professional

Het laatste decennium wordt steeds vaker gerefereerd aan de term *professionaliseren*.

Beroepsgroepen als bijvoorbeeld het onderwijs, therapie, de zorg en ook de paardenhouderij willen of moeten allemaal *professionaliseren*. In dit hoofdstuk zal bekeken worden of sociologische onderzoeken naar professie, professionaliseren en professional een theoretisch kader kunnen geven van deze termen.

2.1 Klassieke benadering van de begrippen professie en professionaliseren

Oorspronkelijk betekent professionaliseren in principe niets anders dan “de wording tot een professie” (Mok, 1977; Larson, 1977; Karsing, 2006). Mok (1977) leidt zijn visie over wat professionaliseren is af van dit oorspronkelijke begrip en stelt; *professionaliseren is het proces wat leidt tot een professie*. Door de opkomst van deze professies in de negentiende eeuw vond daardoor een “*professionalisering*” van de samenleving plaats (Larson, 1977). Maar wat wordt bedoeld met een professie? Het antwoord op deze vraag is nog niet zo eenvoudig als het lijkt, mede doordat vele definities van de term professie in omloop zijn. Echter keren een aantal elementen wel terug in de meeste van deze definities (Boon, 2005; Loth en Gaakeer, 2007). Deze elementen zijn dat een professie:

- een functionele groep is,
- over geleerde kennis of expertise beschikt,
- een autonome positie heeft,
- en verantwoordelijkheid heeft.

Het eerste element, een functionele groep, is vanuit sociologisch gezichtspunt een groep die een maatschappelijke functie vervult, zoals de artsen of de juristen. Het tweede element is de geleerde kennis of expertise die de vertegenwoordigers van de beroepsgroep beschikken, waardoor zij zich onderscheiden van een andere beroepsgroep (Loth en Gaakeer, 2007). De beroepsbeoefenaar beschikt over professionele kennis, een mix van theoretische kennis en praktische wijsheid, welke geleerd worden op een beroepsopleiding aangeboden door de professie (Mok, 1977). De twee laatste elementen zijn de autonomie en de verantwoordelijkheid van de beroepsbeoefenaren. Op het terrein van hun expertise zijn de beroepsbeoefenaren autonoom, dat wil zeggen, behoeve zij zich door niemand iets te laten zeggen, behalve wanneer zij van dezelfde beroepsgroep zijn. Artsen leggen verantwoording af aan artsen, en juristen kunnen slechts worden beoordeeld door juristen (Loth en Gaakeer, 2007; de Sonnaville, 2005). Voornamelijk in de negentiende en gedeeltelijk in de twintigste eeuw werd een professie geassocieerd met hoge sociale status en een geprivilegieerde elitepositie. Professies gaven een hoge maatschappelijke statuswaarde aan beroepsgroepen en leden van die beroepsgroepen wilden hun status handhaven of verbeteren door zichzelf te willen presenteren als lid van een professie en als professionals (Hughes, 1958; Wilensky, 1964; Mok, 1973).

De beroepsbeoefenaren van een professie ontleenden door hun achtergrond een groot maatschappelijk ontzag, dat werd weerspiegeld in een groot vertrouwen van de samenleving. Wie zich met zijn problemen wendde tot een geestelijke, een arts of een advocaat, moest daarin een onbeperkt vertrouwen kunnen stellen. Dat vertrouwen werd verzekerd door institutionele waarborgen, zoals de geheimhoudingsplicht van de beroepsbeoefenaren. De monopolypositie op de markt, de institutionele bescherming en de hoge status van de beroepsbeoefenaren verschaften de professies een zeer sterke maatschappelijke positie, die tot ver in de twintigste eeuw heeft standgehouden. Vanaf de jaren negentig van de twintigste eeuw hebben zich echter een aantal ontwikkelingen voltrokken, die de positie van de professies drastisch hebben beïnvloed (Arts et al., 2001). De professies hebben terrein verloren door de toenemende macht van de Staat en de markt. Enerzijds heeft de Staat gezorgd voor steeds verdergaande regulering, terwijl anderzijds de markt heeft bijgedragen tot een sterkere concurrentie en commercialisering van de beroepsbeoefenaren. Door dit heeft ook een verschuiving in de beeldvorming plaats gevonden. Het beeld van de op het algemene belang gerichte, betrouwbare en dienstbaren steun en toeverlaat heeft plaatsgemaakt voor dat van de op winst gerichte zakenman. Professies kunnen hierdoor niet meer de sociale status en autonomie bereiken zoals zij dat in het verleden konden.

2.2 De moderne benadering van de begrippen professie en professionaliseren

Een meer moderne benadering van het begrip professie ontstaat in de jaren zeventig van de vorige eeuw. Sociologen zijn vanaf dat moment meer procesmatig gaan denken over het begrip *professie*. Een bepaalde beroepsgroep is niet op weg naar een geïdealiseerd einddoel. Volgens deze auteurs moet het antwoord dan ook meer in een procesbenadering gezocht worden. Theorie en onderzoek richten zich meer op de ontwikkeling van een beroepsgroep. Uitgegaan wordt van een meer actieve rol van allerlei betrokkenen in de samenleving. In een procesbenadering onderzoeken sociologen wat beroepsgroepen in de dagelijkse praktijk zoal doen om een positie te verkrijgen en/of te behouden binnen de samenleving. Vragen als; "Onder welke omstandigheden gaan mensen zich met elkaar verbinden en waarom willen ze zich samen ontwikkelen tot een herkenbare professie?" worden gesteld door de onderzoekers (Abbott, 1988; MacDonald, 1995; de Sonnaville, 2005).

2.3 Proces

Dat professionaliseren een proces is wordt in de literatuur wel duidelijk, maar waar het begint en eindigt wordt minder eenduidig aangegeven. Volgens Mok gaat het bij professionaliseren om een dynamisch proces en start het professionaliseringsproces met een formele beroepsopleiding waarbij de opgeleide gaandeweg zich de kennis, kunde en normen en waarden van de beroepsgroep toeigent (Mok, 1977). Het eindpunt van het professionaliseringsproces is minder eenduidig. Bij de collectieve benadering wordt het eindpunt daar geplaatst waar de beroepsgroep maatschappelijk haar erkenning of autonomie bereikt en de daaraan gekoppelde voordelen als status, inkomen en zelfregulatie van de beroepsgroep. De beroepsgroep zal continu haar positie proberen te handhaven of te verbeteren.

2.4 Samenvatting

Het geschetste model van professionaliseren, beroepsvorming met als eindresultaat de wording tot een volwaardige professie, is voor een analyse van een beroepsgroep niet altijd een adequaat hulpmiddel. Slechts enkele beroepsgroepen kunnen nog voldoen aan de criteria van een volwaardige professie (Rubinstein, 1980). Daarnaast richt het klassieke model zich ook teveel op de zogenaamde collectieve professionalisering en laten de individuele beroepsbeoefenaar buiten beschouwing.

Verder is een professionele beroepsgroep nog geen garantie voor de kwaliteit van het individuele lid. En juist de kwaliteit van de individuele beroepsbeoefenaar staat de laatste jaren flink in de belangstelling (Boon, 2005). Veel beroepsgroepen worstelen met de individuele ontwikkeling en – professionalisering. In tegenstelling tot de collectieve professionalisering is naar de individuele professionalisering weinig tot geen onderzoek gedaan (Boon, 2005). Slechts binnen enkele maatschappelijke sectoren is inhoudelijk onderzoek gedaan naar professionalisering en professionaliseringsprocessen en wordt daar beleid op gemaakt (Boon, 2005). Voorbeelden van deze sectoren zijn de sportwereld en het onderwijs, welke hierna kort zullen worden besproken.

2.5 Professionaliseren in de sportwereld en het onderwijs

Binnen de sportwereld wordt in toenemende mate aandacht besteed aan professionalisering en professionaliseringsprocessen. De drie kernthema's daarbij zijn (NOC*NSF, 1998):

Kwaliteit taakuitoefening: Hierbij betekent professionalisering een toename van kwaliteit van de uitoefening van taken.

Betaalde arbeid: Van professionalisering is sprake wanneer bepaalde werkzaamheden tegen betaling worden uitgevoerd.

Beroepsvorming: Door professionaliseren ontstaan nieuwe beroepen, waarvoor opleidingen worden gesteld en beroepsorganisaties worden opgericht waarin min of meer vaste gedragspatronen gaan gelden.

Deze kernthema's worden hierbij gerelateerd als: doel, middel en randvoorwaarde. Het doel van professionaliseren is de verhoging van de kwaliteit van de sport. Het middel dat daarbij wordt ingezet is betaalde arbeid en voor het slagen van het beleid is het van belang de randvoorwaarde – de beroepsvorming – te bevorderen (NOC*NSF, 1998). Het is duidelijk waar de NOC*NSF naar toe wil; de kwaliteit van de sportbeoefening dient te worden verhoogd door professionaliseren. Professionalisering impliceert volgens het NOC*NSF een kwaliteitsslag.

In het onderwijs is het Kwakman (1999) die stelt dat “Het om het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs” gaat. Professionaliseren heeft voor haar een tweetal betekenissen. Ten eerste de beroepsvorming van de docenten en ten tweede professionaliseren als professionele ontwikkeling. Ook zij brengt dus een scheiding aan tussen beroepsvorming van de beroepsgroep en de ontwikkeling van het individu daarbinnen. Zij noemt het streven naar kwaliteitsverbetering de dynamische betekenis van professionaliseren. Die betekenis houdt ten eerste in het bijhouden van expertise in het vak door het individu zelf en ten tweede het streven van elke beroepsgroep naar continue verbetering van de kwaliteit van het werk. Beide zijn continue processen die nooit een eindfase zullen bereiken. Volgens Kwakman is het deze continuïteit en dynamiek het kenmerk van professionaliseringsprocessen.

2.6 Samenvatting

Uit het voorgaande kan worden afgeleid dat de auteurs zelf hebben “bepaald” wat professionaliseren voor hen en de desbetreffende beroepsgroep inhoudt. Hierbij wordt professionaliseren gekenmerkt door het streven naar kwaliteitsverbetering van de individuele beroepsbeoefenaar en als gevolg daarvan ook de verhoging van de kwaliteit van de beroepsgroep. Dit streven is een continu en nooit eindigend dynamisch proces. Daarmee is echter de door veel beroepsgroepen vaak geuite wens tot professionaliseren nog niet verklaard. Mede, doordat gekeken naar de klassieke benadering met geen woord over “kwaliteitsverbetering” wordt gesproken.

2.7 De professional

Boon (2005) vroeg zich af of het veelgebruikte begrip professionaliseren het streven naar de status professional zou kunnen zijn. De titel professional is niet wettelijk beschermd en straalt toch een soort heiligheid uit waardoor nogal wat branches zich deze titel aanmeten om zich te kunnen onderscheiden van andere beroepsgroepen (Maas, 2001). Baart (1996) stelt echter dat de professional de tegenstelling aangeeft ten opzichte van amateurisme en vrijwilligerswerk.

Het begrip professional deed in de begin jaren vijftig zijn intrede in Nederland met als eerste toepassing binnen de sportwereld. Het was de overgang van sport als vrijetijdsbesteding naar sport als betaald beroep. In de voetbal kwamen bijvoorbeeld deelnemers die van hun sportuitoefening hun beroep konden maken. Werd het deelnemen aan sportbeoefening, voordat de beoefenaar financieel kon bestaan van zijn sport, gezien als “vrijetijdsbesteding”. Met de komst van de betaalde sporter ontstond een tweede categorie deelnemers. De beroepssporter werd een *professional* of *prof.* (van Wanrooy, 2001). Dit is vandaag de dag nog steeds de betekenis die in het woordenboek van Van Dale aan het begrip professional gegeven wordt (1995).

Een tweede gebruik van het begrip professional vindt zijn oorsprong in het Angelsaksische taalgebied. Het gaat hierbij om beroepsgroepen waarbij de beoefenaren zelfstandig gevestigd zijn en voor eigen rekening en risico hun beroep uitoefenen. Voorbeelden hiervan zijn medici, paramedici, advocaten en notarissen. Het uitoefenen van hun beroep wordt gekenmerkt door grote zelfstandigheid en hoewel ze vaak met beroepsgenoten in georganiseerd verband samenwerken, is ieder van hen aanspreekbaar op het eigen zelfstandig functioneren. Deze definitie van een professional past min of meer in het professie model en is de professional iemand die werkzaam is in een professie.

Een derde, meer recent gebruik van het begrip professional is het binnen organisaties aanduiden van bepaalde groepen werknemers die op basis van kennis en kunde een grotere mate van zelfstandigheid hebben bij de uitvoering van hun taken dan andere groepen binnen die organisatie (Weggeman, 1997). Waar de grens tussen de professional en diegene die daartoe binnen die organisatie niet worden gerekend, is zelden helder.

2.7.1 Wat maakt een professional een professional?

Voor de analyse wat een professional tot een *professional* maakt wordt vaak gerefereerd aan een aantal eigenschappen die professionals zouden (moeten) hebben. Het eerste veel aangehaalde criterium is de grote mate van zelfstandigheid bij de uitoefening van het beroep (Rubinstein, 1989; Wilding, 1982). Maar gaat het hierbij dan om de zelfstandigheid in de wijze waarop men taken indeelt of gaat het om de zelfstandigheid in beoordeling, besluitvorming en daarop volgende acties? Rubinstein en Wilding geven dit in hun studies niet aan. Een tweede criterium om professionals aan te duiden, wordt vaak gegeven door een relatie te leggen met het kennisniveau dat noodzakelijk is om de taken uit te voeren. Zo typeert Rubinstein (1989) professionals: “als mensen met een hoogwaardige opleiding die naast de theoretische onderbouw over de kundigheid beschikken, die kennis toe te passen”. Volgens Van der Togt (1994): “verrichten professionals specialistisch werk vanuit hun expertise”. Nijhoff, et al. (2002) zeggen: “professionals zijn werknemers in de zakelijke dienstverlening die vanwege hun specifieke deskundigheid worden ingehuurd door derden”. Het NOC*NSF (1998) spreekt over: “de standaardisatie van deskundigheid”. Het kennisniveau, verkregen door de theoretische onderbouw, is de primaire invalshoek bij het gebruik van dit criterium. Sommige auteurs stellen dat het criterium van de kennis of expertise zijn basis vindt in de toegankelijkheid van de opleidingen en de controle daarover door de beroepsgroep zelf. En dus wordt hiermee min of meer gerefereerd aan het klassieke model van een professie en de collectieve invalshoek van het professionaliseren. Een derde criterium refereert aan de macht die een professional zou bezitten. De professional kan iets wat zijn klant of afnemer niet kan en daarmee ontstaat de situatie dat de klant of afnemer afhankelijk is van de professional (Van der Togt, 1994). Een vierde criterium is de wens tot zelfcontrole die professionals over hun eigen werkzaamheden willen uitoefenen (Rubinstein, 1989).

Als naar de studies gekeken wordt welke professionaliseren in een beroepsgroep hebben onderzocht, zoals beschreven is in paragraaf 2.5 “Professionaliseren in de sportwereld en het onderwijs”, kan gesteld worden dat zij ook een andere kijk op het begrip professional hebben. Zij spreken als kenmerkende aspecten voor professionals dat zij voortdurend met beroepsvormende activiteiten bezig zijn, als het ontwikkelen van hun kennis en het leren van nieuwe methoden. De professional blijft zich na de beroepsopleiding en tijdens de beroepsuitoefening continu verder ontwikkelen. De achterliggende gedachte komt voort uit de na te streven kwaliteitsverbetering bij de uitoefening van het werk. Professionals zijn ook voortdurend opzoek naar eigen oplossingen, oplossingen welke door evaluatieprocessen binnen de beroepsgroep voortdurend dienen te worden getoetst (Hutschemakers, 2001; Kwakman, 1999; Ginneken, et al 1992).

2.8 Samenvatting

Blijkbaar komt niemand toe aan het definiëren van het begrip *professional*. De verschillende auteurs leggen elk de nadruk op verschillende criteria en de verschillende onderzoekers zijn het bepaald niet met elkaar eens. Wat ook bij de beschrijvingen van de auteurs opvalt, betreft het begrip *professional*, is het statische karakter ervan; wanneer een beroepsbeoefenaar aan de criteria voldoet is hij een professional, voldoet hij niet aan de criteria dan is hij geen professional. Opnieuw parallellen met het klassieke professiemodel, vandaar dat het aspect "kwaliteit" ook niet aan de orde komt, opdat deze ook niet in het klassieke professionaliseringmodel aan de orde wordt gesteld. Pas recent beginnen inzichten te ontstaan met een dynamisch karakter, namelijk dat de professional diegene is die, vanuit een kwaliteitoptiek, continu werkt aan verbetering van zijn eigen functioneren.

2.9 Samenvatting van de termen professie, professionaliseren en professional

Vastgesteld kan worden dat twee denkrichtingen aanwezig zijn betreft professionaliseren. Allereerst de aanhangers die hun uitgangspunten min of meer vinden bij het klassieke professionaliseringsmodel. Zij stellen dat zodra de status van een volwaardige professie is bereikt; de beroepsgroep geprofessionaliseerd is, de beroepsbeoefenaar een professional is en dat men professioneel werkt. Deze benadering richt zich op de beroepsgroep (collectief) en niet op het individu en is ook statisch van karakter.

Aanhangers van de tweede denkrichting lijken zich niets van het klassieke model aan te trekken. Zij richten zich specifiek op het individu, zijn werkprocessen en – resultaten en kwaliteitsaspecten. Het gaat hierbij om een voortdurende verhoging van kwaliteit van het individu door leren en bijleren en daarmee als afgeleide ook de verhoging van de kwaliteit voor het collectief, de beroepsgroep. Hierbij ontstaat een dynamisch karakter van het begrip professionaliseren, het is niet meer het voldoen aan het klassieke model maar het streven naar kwaliteitsverbetering. De professional is hierbij diegene die continu werkt aan verbetering van zijn eigen functioneren en als afgeleide daarvan bijdraagt aan een sterker collectief, waardoor ook dit begrip een dynamisch karakter krijgt.

Het voorgaande leert ons dat de professionalisering van een beroepsgroep zowel een collectieve als een individuele benadering kent. Collectieve acties bewegen zich op het niveau van de beroepsgroep en individuele activiteiten op het niveau van de individuele leden van de beroepsgroep. Collectieve en individuele acties kunnen elkaar over en weer versterken. Indien voldoende individuele leden van de beroepsgroep hun professionele ontwikkeling actief bewerkstelligen, zal dit een positief effect hebben op die beroepsgroep als geheel. Als de beroepsgroep collectieve professionalisering nastreeft, zal dit uitstralen naar het individu binnen de beroepsgroep (Boon, 2005).

Onderzoek

3. Methodiek

3.1 Onderzoek structuur

Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek, welke uitgevoerd is door middel van een deskstudie en veldwerk.

Deskstudie

In de deskstudie kan een korte inventarisatie van de paardenhouderij gevonden worden. Hierin is onder andere de sociale en economische betekenis beschreven, de organisatie van de sector, doelen van de brancheorganisaties en activiteiten en projecten welke deze brancheorganisaties hebben opgestart. Daarnaast wordt ook het onderwijs in de paardenhouderij toegelicht.

Interviews

De gehouden interviews dienen als basis voor het beantwoorden van de hoofdvraag. Het interview script is opgemaakt uit een aantal vragen welke noodzakelijk waren om antwoord te verkrijgen op de hoofdvraag.

3.2 Data verzameling

Voor de deskstudie is gebruikt gemaakt van rapporten, studies, brochures en informatie verkrijgbaar vanaf het internet. Deze informatie is gevonden door middel van internet, bibliotheken en onderwijsinstellingen.

De interviews zijn alle op locatie afgenomen. De interviewer volgde daarbij een vast interviewschrift en heeft daarbij aanvullende vragen kunnen stellen wanneer dit nodig was. De interviewschriften kunnen teruggevonden worden in bijlagen 4,5,6 en 7.

De volgende betrokkenen in de paardenhouderij hebben deelgenomen aan het interview:

- Federatie Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS²) Booy Reuhl
- Land en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO - Nederland) > Frits Sluyter, Annet Schrijver en Ruud Pruijsten
- Sectorraad Paarden > Frits Sluyter
- Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit > Menke Steenberg
- Gezondheidsdienst Dieren > Emiel Schiphorst
- HAS Den Bosch > Piet Verhoeven
- Van Hall Larenstein > Martine van Tilburg
- AOC Prinsentuin College > Petro Trommelen
- ROC Landstede > Mariët Drost
- 20 hippische ondernemers

² Een lijst met afkortingen kan gevonden in bijlage 2

In totaal zijn 20 hippische ondernemers geïnterviewd, deze ondernemers zijn geselecteerd op bedrijfstype en bedrijfsomvang om zo een grote variatie van bedrijven te krijgen. De volgende bedrijfstypen zijn vertegenwoordigd in dit onderzoek: Pensionstallen, maneges, handel- en trainingsstallen, sportstallen, fokkerijen en een bedrijf welke recreatieactiviteiten verzorgt. Deze ondernemers zijn gevonden door het eigen netwerk van de auteur en door het internet. Alle partijen zijn telefonisch benaderd en vervolgens bezocht.

3.3 Data verwerking

De kwalitatieve data is beschrijvend verwerkt. De paardenhouderij beschrijving en de resultaten van het onderzoek zijn geanalyseerd op overeenkomsten en verschillen.

4. De paardenhouderij

In dit hoofdstuk wordt de paardenhouderij beschreven. Het geeft inzicht in de volgende aspecten; paardenhouderij bedrijven, ontstaan van de hippische ondernemer en de sociale en economische betekenis van de paardenhouderij.

4.1 Paardenhouderijen

Een groot gedeelte van de paardenhouderij bestaat uit hobbymatige bedrijven en in mindere maten uit bedrijfsmatige bedrijven. Onderscheid kan worden gemaakt tussen een hobbymatige paardenhouder en het hobbymatig gebruik van paarden (LNV, 2006). De bedrijfsmatige en hobbymatige paardenhouder zal in dit report gedefinieerd worden als hippische ondernemer. Het hobbymatige gebruik van paarden wordt niet meegenomen in dit onderzoek.

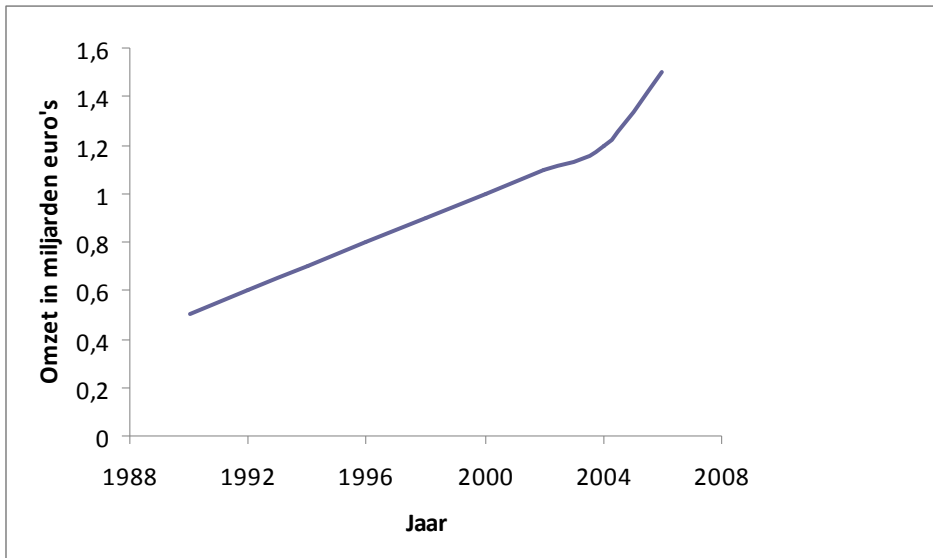
De paardenhouderij bestaat uit verschillende bedrijfstypen en is zeer gevarieerd. Een beschrijving van de verschillende bedrijfstypen kan gevonden worden in bijlage 3. Door de verschillende soorten bedrijfstypen is het onmogelijk om een eenduidige definitie van de paardenhouderij te geven die voor de gehele sector geldt. Elk bedrijfstype betreedt een andere traprede in de sector. Fokkerijen richten zich op het fokken van veulens, een opfokstal richt zich op de opgroei van het jonge paard, een training- en handelstal richt zich op het zadelmak maken van het jonge paard, het trainen van (jonge) paarden en de verkoop van deze paarden. En dan zijn uiteraard nog de stallen aanwezig welke gebruik maken van het beoogde doel van het paard of het leveren van huisvesting en service voor volwassen paarden aan particulieren paardeneigenaren, zoals maneges, sportstallen en pensionstallen. Daarnaast is nog een segment welke zich richt op paarden welke te oud zijn voor hun gebruiksdoel. De verschillende bedrijfstypen hebben hierdoor ook allen een andere doelgroep, andere leveranciers, andere wet- en regelgeving etcetera. Het gebruiksdoel van de paarden geniet van de meeste maatschappelijke interesse en is daardoor ook het meest zichtbaar. Hoeveel bedrijven per bedrijfstype gevestigd zijn is nog niet onderzocht.

4.2 Ontstaan van het beroep hippische ondernemer

Het ontstaan van het beroep hippische ondernemer is een lastig vraagstuk, “paardenmensen” zijn immers altijd aanwezig geweest en wanneer precies de overgang is gemaakt naar een hippische ondernemer is moeilijk vast te stellen. Ook kent de paardenhouderij verschillende fases in zijn bestaan. Voordat het paard in de jaren zeventig en tachtig steeds meer gebruikt werd voor recreatie- en sportdoeleinden werden paarden voorheen al gehouden voor het vlees, het leger en voor de landbouw. Rijscholen, en dus paardrijden, waren bestemd voor de elite en het leger. Het kan gesteld worden dat de houders van de eerste rijscholen één van de eerste hippische ondernemers waren. De oudste nog in gebruik zijnde manege in Nederland is de “Dordrechtse Manege” welke in 1650 is opgericht. Ook de paardenfokkers hebben een lange geschiedenis, zo is sinds 1887 een geregistreerde fokkerij van het Koninklijk Nederlands Warmbloed Paard (KWPN) aanwezig. Ook zij kunnen gezien worden als één van de vroegste hippische ondernemers in Nederland. Eén ding kan worden vastgesteld, de paardenhouderij met de hippische ondernemer heeft een lange geschiedenis.

4.3 Economische betekenis

De paardenhouderij is de afgelopen decennia enorm gegroeid. In 1991 werd de totale omzet geschat op € 0,5 miljard (Van Markus, 1998), in 2004 kwam deze schatting uit op € 1,2 miljard (Boersma, 2003), een stijging van maar liefst 48%. Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (ministerie van LNV) gaf de paardensector zelfs een omzet van € 1,5 miljard in 2006. De paardenhouderij is dus inmiddels een economische sector van belang, welke ook op maatschappelijk gebied er toe doet.

Figuur 1: Historisch verloop van de totale geschatte omzet in de paardenhouderij

4.4 Bedrijven en arbeidsplaatsen

Volgens de SRP zijn in Nederland 6.600 hippische bedrijven, waarvan 1.400 hippische accommodaties (FNRS, 2009; KNHS, 2009, SRP, 2009). Een hippische accommodatie is een accommodatie welke ingericht en in gebruik is voor het beoefenen van de paardensport. Minimale eisen zijn: één binnenrijbaan, één buitenrijbaan, gemiddeld 50 stallen en er moet voldoende weidegang aanwezig zijn (FNRS, 2009; KNHS, 2009, SRP, 2009).

In 2004 werden het aantal betaalde arbeidsplaatsen geschat tussen de 12.000 en 15.000 (SRP, 2005). Broekema et al.(2005) stellen dat van de 12.000 betaalde arbeidsplaatsen 7.360 plaatsen binnen de directe paardenhouderij vallen, 2.050 binnen de indirecte paardenhouderij en 2.250 arbeidsplaatsen verbonden zijn aan de inkomsten die behaald worden binnen de stamboeken en de sport. Daarnaast stelt het rapport dat nog eens 60.000 niet betaalde arbeidplaatsen aanwezig zijn in de paardenhouderij (Broekema et al., 2005).

4.5 Maatschappelijke belangstelling

Waar het paard in het verleden gehouden werd voor paardenvlees, ingezet in het leger en gebruikt voor werkzaamheden in de landbouw, is dit vandaag de dag vrijwel geheel verschoven naar recreatie- en sportdoeleinden. Daardoor is een geheel andere maatschappelijke betekenis ontstaan.

Door de toenemende verstedelijking, stress en gebrek aan tijd, heeft de moderne burger meer behoefte aan rust en buiten zijn. Daarbij wordt vooral gebruik gemaakt van de recreatieve voorzieningen in de nabijheid van de eigen woning. Buiten betekent in dit verband in de natuur op het platteland. Steeds meer mensen ontdekken de ruitersport als een manier om te genieten van de rust en ruimte die het platteland te bieden heeft. Ook biedt de omgang met paarden, met name voor de jeugd, ruimte voor persoonlijke en sociale ontwikkeling en leren zij omgaan met levende wezens en daarover verantwoordelijkheid te dragen. Door de paarden zijn mensen meer buiten, leren ze natuur te waarderen en krijgen ze meer begrip voor agrariërs en de agrarische sector (LNV, 2006, BHIC et al., 2005).

4.6 Samenvatting Paardenhouderij

De paardenhouderij bestaat uit veel verschillende bedrijfstypen en is hierdoor zeer gevarieerd. De economische groei van de sector geeft aan dat de sector zich aan het ontwikkelen is. Door de toenemende maatschappelijke belangstelling voor het paardrijden zijn genoeg mogelijkheden voor de sector om zich te blijven ontwikkelen en nieuwe mensen aan te trekken.

5. De ontwikkeling van de paardenhouderij

In dit hoofdstuk zal worden omschreven hoe de paardenhouderij tot op heden is georganiseerd, wat de visies en missies van de brancheorganisaties zijn en wat zij doen aan collectieve en individuele activiteiten voor de paardenhouderij.

5.1 Organiseren van het collectief

In 1930 is de collectieve ontwikkeling begonnen met de oprichting van de Federatie van Nederlandse Rijscholen (FNRS), een brancheorganisatie voor de Nederlandse rijscholen.

In de jaren zeventig en tachtig werd het paard steeds meer gebruikt voor recreatie- en sportdoeleinden en kwamen ook steeds meer verenigingen en stichtingen welke elk een doelgroep vertegenwoordigden. Hierna volgen een aantal verenigingen welke vandaag de dag nog steeds van belang zijn en welke van invloed zijn op ontwikkelingen in de paardenhouderij.

In 1982 werd de Verenigde Sportpaardenhandel Nederland (VSN) opgericht. In deze vereniging werken sportpaardenhandelaren met elkaar samen om zo de (inter) nationale klantenkring te vergroten en de klant beter te kunnen bedienen doordat het totaal aanbod vergroot wordt. Naast deze vereniging bestonden drie koepelorganisaties, namelijk; de Nederlandse Hippische Sportbond (NHS), Koepel Fokkerij en de Nederlandse Draf- en Rensport (NDR). Waarin de NHS de doelgroep voor de paardensport vertegenwoordigden, de Koepel Fokkerij een overlegplatform vormde voor erkenden paarden/pony stamboeken en de Federatie van Hengstenhouders en de NDR de doelgroep van de draf- en rensport vertegenwoordigde. De organisaties miste één grote koepelorganisatie waardoor in 2000 een Sectorbestuur Paarden werd opgericht binnen de Productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE) welke als aanspreekpunt en spreekbuis dienden voor de gehele paardensector.

In 2002 zijn de 16 verschillende paardensportbonden en organisaties met elkaar gefuseerd, waaronder de NHS, op dat moment de grootste. Deze 16 bonden en organisaties vormden samen de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportbond, de KNHS. Daarmee vormde de KNHS de grootste hippisch sportbond van Nederland welke zich naast de sport disciplines zich ook op het recreatief rijden richt.

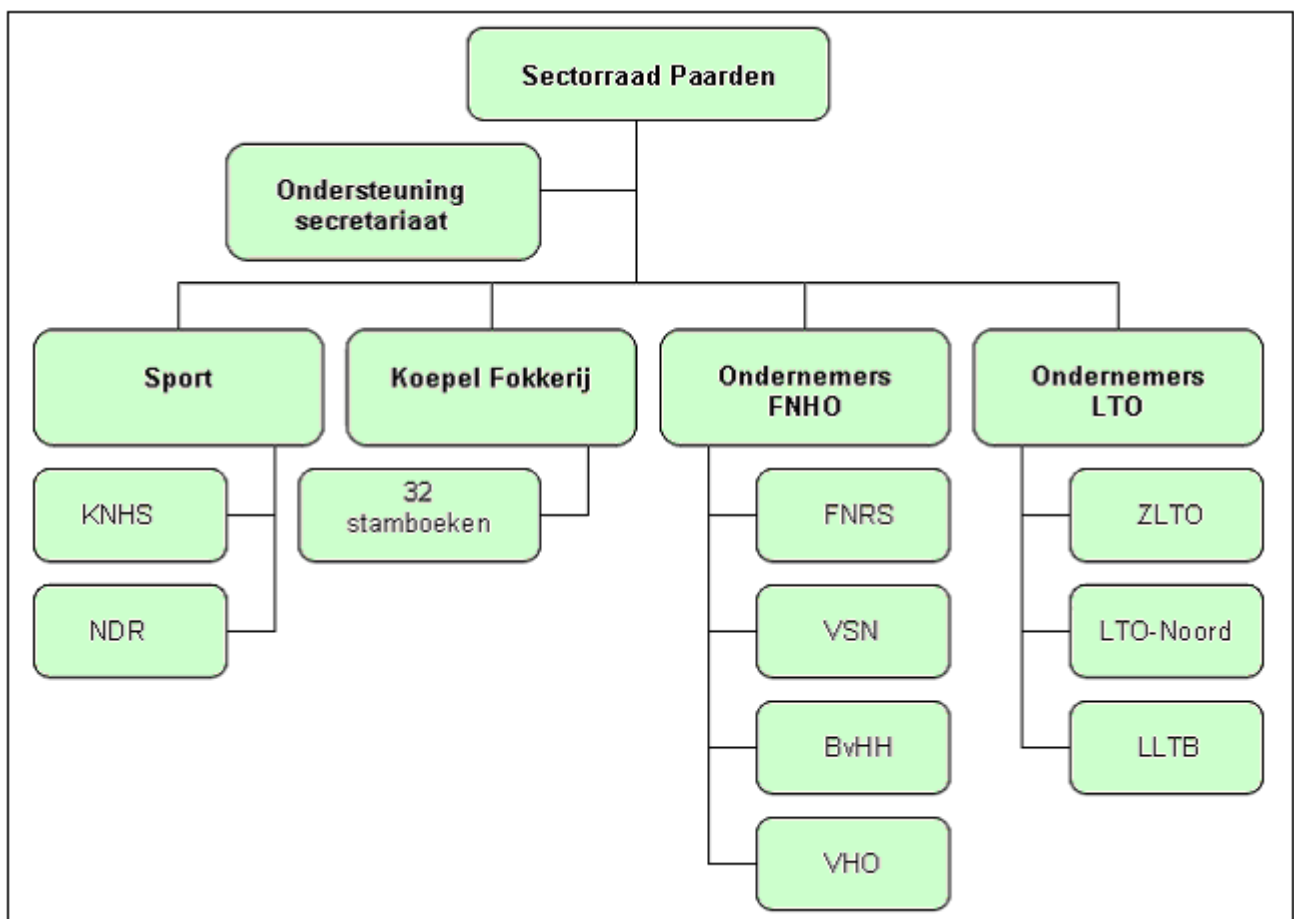
In 2003 werd de overkoepelde organisatie Federatie Nederlandse Hippische Ondernemers (FNHO) opgericht, de federatie bestaat uit de Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (voorheen Federatie van Nederlandse Rijscholen), VSN, Bond van KWPN Hengstenhouders (BvHH) en Vereniging van Hengsten Opfokkers (VHO). De FNHO behartigt de belangen van alle hippische ondernemers in Nederland. Hierin is de FNRS de grootste speler.

In 2006 heeft de paardenhouderij als sector een plaats gekregen in het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Dit betekent dat zij nu erkend en behandeld wordt als aparte sector.

Begin 2007 heeft de Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO- Nederland) een vakgroep Paardenhouderij opgericht. De LTO is het samenwerkingsverband van LTO-Noord, LLTB en ZLTO, zij vertegenwoordigt ruim 50.000 agrarische ondernemers en maakt zich sterk voor hun economische en maatschappelijke positie.

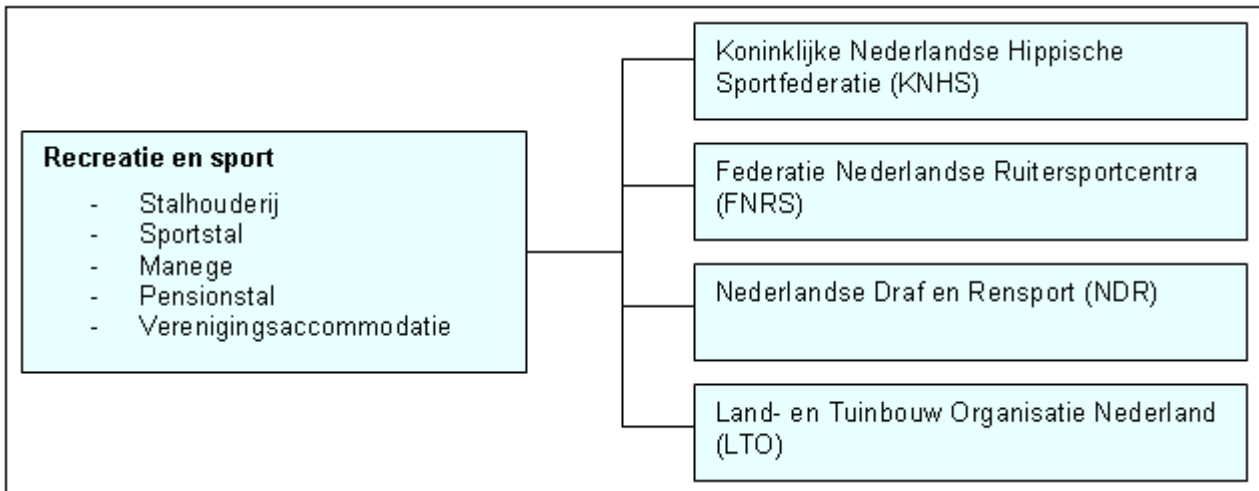
Ook is in 2007 het Sectorbestuur Paarden, welke onder de PVE viel, zelfstandig gegaan onder de naam Sectorraad Paarden (SRP). Zij treden vanaf dan op als aanspreekpunt en spreekbuis voor de paardensector richting overheid. Zij behartigt daarbij de nationale en internationale belangen van de paardensector. De SRP treedt op als afstemmingsorgaan namens de sport, de fokkerij en de ondernemers.

Tegenwoordig zijn in de SRP namens de sport de KNHS en de NDR vertegenwoordigt, namens de fokkerij, de Koepel Fokkerij met daarin 32 erkende stamboeken en namens de ondernemers de FNHO en de LTO. Het organigram hieronder laat duidelijk zien hoe de Sectorraad Paarden is georganiseerd.

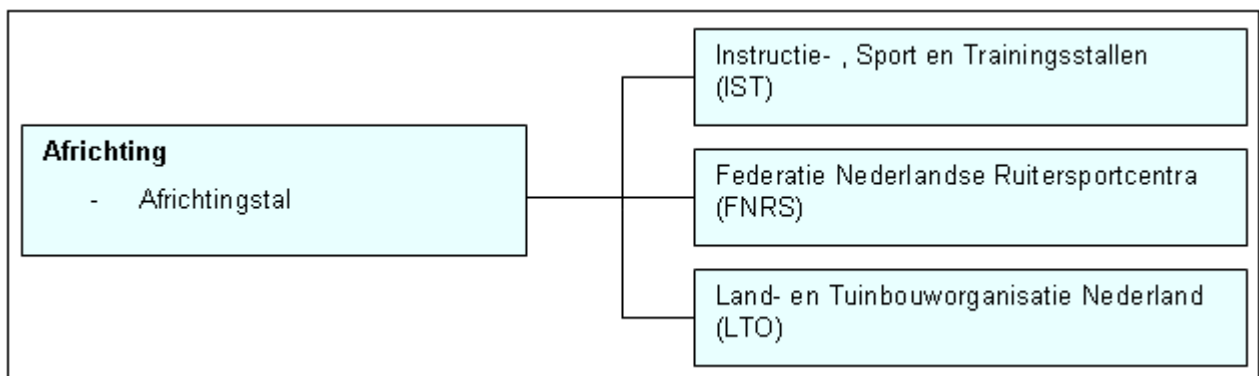

Figuur 2: Organigram van de Sectorraad Paarden

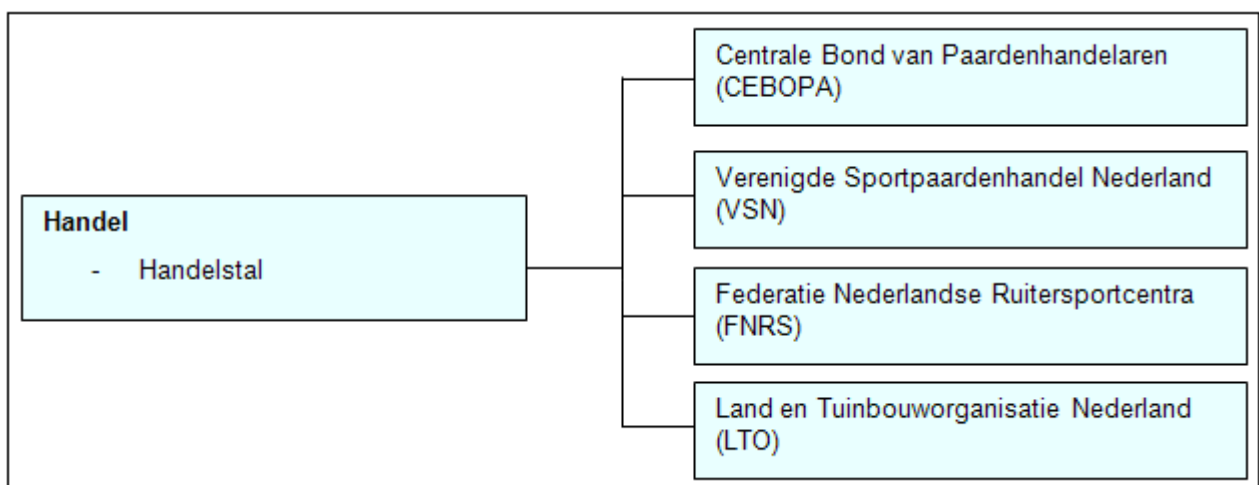
Hieronder wordt schematisch weergegeven hoe de paardenhouderij anno 2009 georganiseerd is. Bij elk sectorsegment worden de belangrijkste organisaties vermeld.

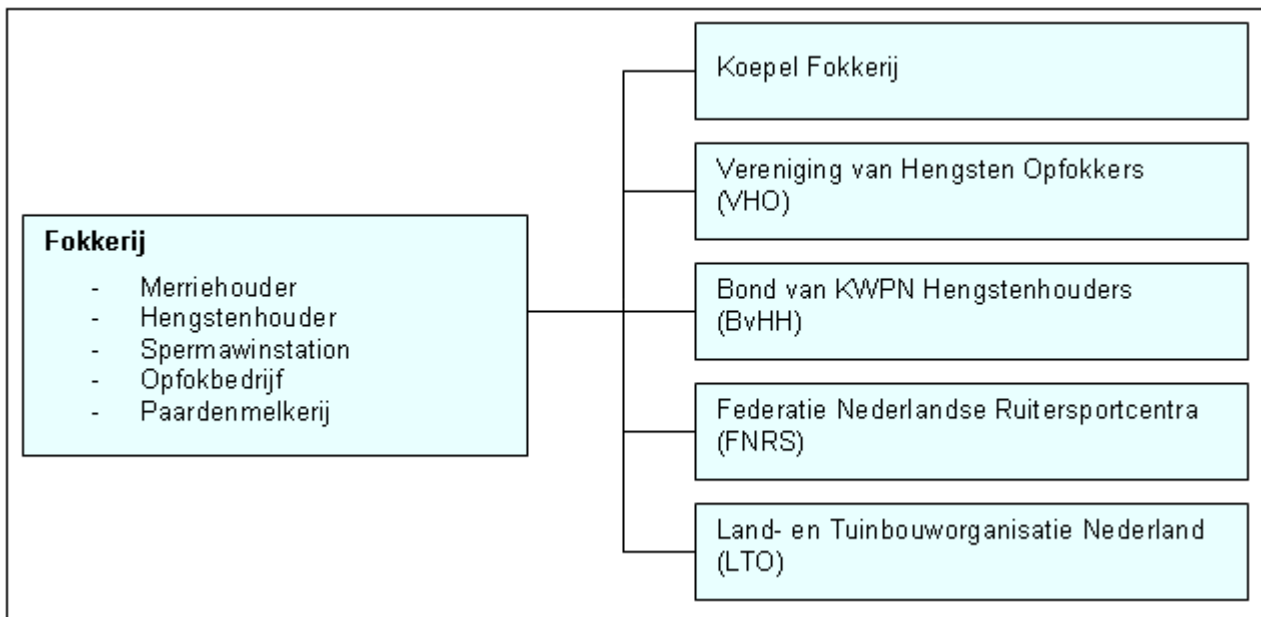
Figuur 3: Organisatiestructuur van het sectorsegment recreatie en sport

Figuur 4: Organisatiestructuur van het sectorsegment africhting

Figuur 5: Organisatiestructuur van het sectorsegment handel

Figuur 6: Organisatiestructuur van het sectorsegment fokkerij

5.2 Doelen van de brancheorganisaties

In deze paragraaf worden alleen de FNRS, LTO en SRP beschreven. De andere organisaties hebben of geen doelstellingen voor de hippische ondernemer of zijn te klein om van grote invloed te kunnen zijn op de paardenhouderij.

FNRS

De Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra is de brancheorganisatie voor hippische ondernemers in Nederland. De FNRS heeft als doel het behartigen van de belangen van de bij haar aangesloten leden, alsmede het professionaliseren van de bedrijfsvoering van ruitersportcentra, het bevorderen van de kwaliteit van en de veiligheid in ruitersportcentra, het bevorderen van het welzijn van de paarden en het bieden van gelegenheid voor het beoefenen van de hippische sport in de aangesloten ruitersportcentra. Zij willen dit bereiken door te streven naar eenheid in ruiteropleidingen bij de aangesloten manegebedrijven en instructie-, sport- en trainingsstallen (IST)/pensionstallen alsmede het verbeteren van de rijvaardigheid van de ruiters, het instellen en afnemen van examens in de rijkunst alsook de verzorging van het paard, het organiseren van cursussen en het bevorderen van de vakbekwaamheid van de medewerkers die werkzaam zijn op de aangesloten ruitersportcentra.

LTO

De Land- en Tuinbouworganisatie is een samenwerkingsverband van LTO-Noord, ZLTO en LLTB. In 2006 is een vakgroep Paardenhouderij opgericht. Daarbij hebben zij gezamenlijke projecten, maar ook projecten geldend voor alleen de regio. De vakgroep Paardenhouderij behartigt de belangen van hippische ondernemers en houdt zich bezig met diverse thema's als; ruimtelijke ordening, dierenwelzijn, diergezondheid, mest, mineralen en milieu, kennis, innovatie en ondernemerschap en sociaal economische zaken. De belangenbehartiging van de vakgroep Paardenhouderij streeft naar nauwe samenwerking, van lokaal tot internationaal niveau en zet zich hierbij in voor een sterke economische en maatschappelijke positie van ondernemers. Doel hierbij is ruimte creëren voor duurzame ontwikkelingen van de sector. Ondernemerschap, werkgeversschap en vakmanschap liggen primair bij de individuele ondernemers. LTO ondersteunt haar leden bij het versterken van dat ondernemerschap en werkgeversschap en bij haar positie in markt en maatschappij, niet alleen door belangenbehartiging maar ook door middel van het initiëren van projecten en individueel advies.

Sectorraad Paarden

De Sectorraad Paarden is de overkoepelende brancheorganisatie, zij behartigt de gemeenschappelijke belangen vanuit een samenwerking tussen de sport, de fokkerij en de ondernemers. Sectorraad Paarden kent verschillende werkgroepen in de volgende thema's:

Ruimtelijke ordening; zij hebben als speerpunt om de herziene handreiking ruimtelijke ordening op gemeentelijk niveau te implementeren.

Dierwelzijn, met als speerpunt; implementatie plan van aanpak "Welzijn in de sector paardenhouderij"

Diergezondheid, met als speerpunt; opstellen van een plan van aanpak diergezondheid.

Monitoren/ identificatie en registratie, met als speerpunt; eigenarenregistratie; onderzoek naar haalbaarheid en plan van aanpak.

Mest, milieu, mineralen, met als speerpunt; verduidelijking mestbeleid voor paardenhouderij en juistheid excretienormen paarden.

Sociaal economische zaken, met als speerpunt; in samenwerking met andere landen, lobby voor behoud lage tarief voor handel in paarden, BTW zaken in het algemeen, goed werkgeverschap.

5.3 Collectieve activiteiten van het collectief

In 2001 is door de Stichting Veilige Paardensport het veiligheidscertificaat ontwikkeld, welke ontstaan is met steun van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en De Lotto. Het veiligheidscertificaat garandeert de consument dat een accommodatie voldoet aan bepaalde eisen aan bouwtechnische aspecten van een accommodatie, zoals hoogte van de rijbaan en breedte van de in- en doorgangen. Andere voorbeelden zijn de verplichte aanwezigheid van een BHV-er, verplichting van een veiligheidshelm, gediplomeerde instructeurs, harnachement onderhoud en ongevallenregistratie. Sinds 1 januari 2005 zijn paardenhouderijen verplicht een risico-, inventarisatie- en evaluatie uit te voeren. De FNRS heeft hiervoor een branchespecifieke RI&E ontwikkeld en heeft hiervoor erkenning gekregen van de FNV Bondgenoten. Met het uitvoeren van RI&E voldoet de hippische ondernemer aan de verplichtingen van de Arbo-wet.

De Sectorraad Paarden houdt zich als overkoepelende organisatie vooral op collectief gebied bezig. Zij zijn het aanspreekpunt en de spreekbuis van de paardensector richting overheid en behartigt de collectieve belangen van de paardensector in Nederland.

In 2006 hebben zij samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een handreiking ruimtelijke ordening gemaakt. Het is bedoeld als hulpmiddel voor gemeenten bij het opstellen van bestemmingsplannen, het nemen van besluiten en het toetsten van aanvragen om bouwvergunningen. In 2007 is in de nota Dierenwelzijn van het Ministerie van LNV aan de paardensector gevraagd om met een plan van aanpak te komen waarin welzijnverbeteringen worden aangedragen. De Sectorraad Paarden heeft deze taak op zich genomen en uitgevoerd waarna zij in januari 2009 het plan van aanpak "Welzijn in de sector paardenhouderij" heeft overhandigt aan de minister van LNV. In dit plan van aanpak worden huisvesting, voeding, training en hulpmiddelen, transport, fokkerij, paraveterinaire en complementaire beroepen onder de loep genomen.

In 2009 is verder het onderzoek naar de haalbaarheid en het draagvlak voor de opzet van een meer sluitende identificatie en registratie afgerond en zijn zij nu bezig met het maken van een plan van aanpak om tot, in eerste instantie, een identificatie en registratie van paarden en eigenaren te komen.

Ook is de stichting Nederlands Hippisch Kenniscentrum (NHK) in 2009 door de SRP opgericht. De belangrijkste taken van het NHK zullen het opstellen en bijhouden van een onderzoek- en kennisagenda voor de gehele paardenhouderij worden en daarnaast het ontsluiten en verbreiden van kennis over alle relevante aspecten van het houden van paarden. Dit is echter nog in de opstartfase en het is nog niet duidelijk hoe dit er in de praktijk uit komt te zien.

In 2010 brengen de SRP-partijen LTO en FNHO een nieuw Handboek Huisvesting Paarden uit. Hierin worden richtlijnen opgenomen met betrekking op boxafmetingen, licht- en luchtkwaliteit en beweging volgens de meest actuele wetenschappelijke kennis.

5.4 Individuele ontwikkelingsactiviteiten van het collectief

Om helder in beeld te krijgen wat beroepsverenigingen of brancheorganisaties doen aan de individuele ontwikkeling van de hippische ondernemer wordt de sector in drie segmenten verdeeld, te weten; recreatie en sport, fokkerij, africhting en handel.

5.4.1 Recreatie en sport

Zoals hiervoor is beschreven is de KNHS de brancheorganisatie voor de paardensportbeoefenaar en hebben zij geen doelen voor de hippische ondernemer. Zij hebben echter wel invloed op de hippische ondernemer. De KNHS wil dat hun sporters op veilige en kwalitatief goede accommodaties hun sport kunnen beoefenen, wanneer een paardensportvereniging officiële wedstrijden wil organiseren moet de accommodatie in het bezit zijn van het veiligheidscertificaat. De KNHS zorgt ervoor dat de hippische ondernemers aan deze eisen moeten voldoen en is zo dus indirect van belang bij de individuele ontwikkeling van de hippische ondernemer.

De FNRS bedient als brancheorganisatie wel de hippische ondernemers en hebben vooral leden die een bedrijf voeren in de recreatie en sport, zoals maneges, pensionstallen en sportstallen. Om lid te mogen worden van de FNRS dient de hippische accommodatie onder andere ook in het bezit te zijn van het veiligheidscertificaat. Hiermee zorgt de FNRS ervoor dat haar leden aan deze eisen moeten voldoen en zorgt dus dat wanneer dit niet het geval is de hippische ondernemer zich moet professionaliseren om in aanmerking te komen voor een lidmaatschap. Daarnaast heeft de FNRS een sterrensysteem ontwikkeld waarin een paardenhouderij aan de klant kan laten zien wat het in huis heeft betreft kwaliteit en veiligheid. Voor het sterrensysteem wordt een keuringsrapport opgemaakt. De behaalde punten in het keuringsrapport geven aan hoeveel sterren behaald worden, met een maximum van vijf sterren. Het veiligheidscertificaat en de sterren worden elk 2,5 jaar gekeurd, tijdens de keuring wordt vastgesteld of het bedrijf nog voldoet aan de eisen. De FNRS "nodigt" hiermee de hippische ondernemer uit om zich te ontwikkelen. Naast het certificaat en het sterrensysteem biedt die FNRS nog meer aan de hippische ondernemer en in het bijzonder de managehouder. Bijvoorbeeld het manegepakket, hiermee kan de ondernemer gemakkelijk administreren welke ruiters gereden hebben, hoeveel lessen ze nog te goed hebben en wanneer ze moeten betalen. Ook het factureren kan met dit programma geregeld worden. Hiermee ondersteunt de FNRS haar manegehouders in een goed verzorgde administratie, welke bijdraagt aan de managehouder als professional.

5.4.2 Fokkerij

In 1996 is gestart met certificering in de hengstenhouderij. Doel van de certificering hengstenhouderij is om op een positieve manier de kwaliteit en de uitstraling van de hengstenhouderij te stimuleren. In 2003 is de uitvoering van de certificering hengstenhouderij in handen gekomen van de BvHH. Een gecertificeerde hengstenhouder kan aan zijn klanten laten zien dat zijn bedrijf aan bepaalde kwaliteitseisen voldoet, hij hoeft echter niet lid te zijn van BvHH om certificering mogelijk te maken. Daarnaast kunnen bedrijven die vallen onder het sectorsegment fokkerij, zich ook aansluiten bij de FNRS en kunnen zij aan klanten laten zien dat zij een veilig bedrijf hebben en aan de hand van het aantal sterren van sterrensysteem laten zien dat zij aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen.

5.4.3 Africhting en handel

Africhtingstallen kunnen voor een brancheorganisatie terecht bij de LTO en/of de FNRS. Zoals hiervoor is beschreven heeft een bedrijf het veiligheidscertificaat nodig om lid te mogen worden van de FNRS.

De specifieke brancheorganisaties voor de handel VSN en CEPOBA hebben geen acties die specifiek leiden tot individuele ontwikkeling. Wel kunnen ook de handelstallen zich aansluiten bij de FNRS en de LTO.

6. De overheid en de paardenhouderij

In dit hoofdstuk zal de visie van de overheid over de paardenhouderij beschreven worden. Daarnaast zullen activiteiten en projecten beschreven worden welke door de overheid zijn ondersteund of ontwikkeld.

6.1 De visie van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op de paardenhouderij

In 2006 heeft de minister van LNV zijn visie over de paardenhouderij uitgesproken. De minister vindt dat de sector moet bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied en een aantrekkelijk landschap. Het initiatief en verantwoordelijkheid voor verbeteringen ligt bij de sector. De minister vindt dat samenwerking binnen de sector en met andere organisaties en overheden het beste resultaat geeft. Initiatieven om de organisatiegraad te verhogen, aansluiting te zoeken bij onderzoeken en onderwijs en professionalisering horen daarbij. De overheid vindt niet dat zij als eerste verantwoordelijk is voor een goede ontwikkeling van de sector. De overheid faciliteert de ontwikkelingen en biedt ruimte voor ondernemerschap (LNV, 2006). Deze visie ligt in lijn met de beleidsfilosofie van het ministerie van LNV. LNV beperkt zich steeds meer tot bij uitstek publieke taken zoals het zorgdragen voor de voedselzekerheid, de voedselveiligheid, het landschap en het dierenwelzijn, alsmede het bestrijden van veeziekten. Overige verantwoordelijkheden legt het Ministerie in toenemende mate bij de sector neer, waarbij het kiest voor een faciliterende rol in plaats van een dirigerende rol. LNV legt dus nadrukkelijk de bal neer bij de sector en doet een beroep op het ondernemerschap van de ondernemers, om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen bij de ontwikkeling van het bedrijf (Verstegen en Lans, 2006).

In Engeland en Wales is een strategie voor de gehele paardenhouderij ontwikkeld in samenwerking met de betrokken overheden. In dit report "Strategy for the horse industry in England and Wales" welke in 2005 gepubliceerd is, wordt beschreven hoe de paardenhouderij verder ontwikkeld kan worden en welke kansen, maar ook welke gevaren aan de orde zijn in de sector. In Engeland en Wales bestaan dezelfde obstakels als in Nederland. Ook zij hebben te maken met een groot aantal kleine paardenbedrijven die met name hobbymatig bedrijfsvoeren, geen idee hebben hoe zij presteren ten opzichte van andere en weinig interactie met elkaar hebben. Daarnaast behalen zij minder winst dan de gemiddelde winst marge van vergelijkbare bedrijven in andere sectoren wat ook in Nederland aan de orde is (BHIC et al., 2005). Dat heeft Engeland en Wales echter niet weerhouden om een ambitieus plan te schrijven om de paardensector in Engeland en Wales te ontwikkelen. De visie van Engeland en Wales voor de paardenhouderij is dat de paardenhouderij zich in 10 jaar duurzaam heeft ontwikkeld vanuit zijn huidige positie en dat de paardenhouderij wordt erkend als een succesvolle bedrijfs-, sport en recreatie activiteit.

6.2 Activiteiten en projecten van de overheid betreft de paardenhouderij

Ook de overheid initieert projecten en onderzoeken om meer inzicht te verkrijgen in de paardenhouderij om daarop haar beleid te kunnen maken. In 2005 is daarop het rapport “Inventarisatie paardenhouderij” gepubliceerd welke de paardenhouderij in zijn geheel trachten te inventariseren. Naar wat bleek waren niet veel gegevens beschikbaar over de paardenhouderij waarop het ministerie van LNV vervolg onderzoeken heeft ingesteld om de paardenhouderij helderder in beeld te krijgen. Veel projecten van de SRP worden daarop ook mede gefinancierd door het ministerie van LNV. Verder zijn in 2006 rapporten publiceerd welke de visie en toepassingen beschrijven hoe de paardensector kan bijdrage aan een duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied, vanuit een economisch, sociaal en landschappelijk oogpunt.

Daarnaast is de overheid zich steeds meer met het welzijn van die dieren gaan bezighouden, in de nota Dierenwelzijn 2007 wordt door de minister van LNV aan de paardenhouderij gevraagd om met een plan van aanpak te komen waarin welzijnsaspecten in de paardenhouderij aan de orde worden gesteld en waarbij actiepunten voor verbeteringen worden aangedragen. De SRP heeft, zoals hiervoor is beschreven, deze taak op zich genomen en uitgevoerd.

6.3 Samenvatting

In het rapport “Strategy for the equine industry in Engeland and Wales”, is beschreven wat de overheid en de brancheorganisaties voor ogen hebben betreft de paardenhouderij in Engeland en Wales. Zij hebben beschreven welke ontwikkelingen en verbeteringen gemaakt kunnen worden, hoe dit moet gebeuren en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van die ontwikkelingen en verbeteringen.

In Nederland lijkt de overheid niet van plan te zijn een strategie zoals deze in Engeland en Wales is geschreven te maken. Zij vinden dat de sector zelf moet bijdragen aan de ontwikkelingen van de sector en dat de overheid daarbij zelf een faciliterende rol inneemt.

7. Ontwikkeling van paarden (houderij) opleidingen

In dit hoofdstuk zullen de paarden (houderij) opleidingen worden beschreven. Het zal beschrijven welke paarden opleidingen aanwezig zijn, waartoe zij opleiden en welke onderwijsinstellingen deze opleidingen mogen geven.

7.1 Ontwikkeling van paarden (houderij) opleidingen

Een eerste activiteit op het gebied van de vakontwikkeling ontstond in 1970 toen de Nederlandse Hippische Beroepsopleidingen Deurne (NHB-Deurne) zijn ontstaan. In die tijd was de opleiding vooral weggelegd voor de elite, men moest over een eigen paard beschikken en het collegegeld was duur. Daarnaast moesten de studenten al een bepaald niveau beschikken op ruitergebied in verschillende disciplines.

Tegenwoordig bestaan op MBO en HBO niveau diverse opleidingen, met daarnaast nog een tal van cursus mogelijkheden. Hierna zullen eerst de MBO opleidingen besproken worden, gevolgd door de HBO opleidingen.

7.2 Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)

Een erkende MBO beroepsopleiding staat geregistreerd in het Centraal Register Beroepsopleidingen (Crebo). Het register wordt beheerd door Dienst Uitvoerig Onderwijs (DUO) onderdeel van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (min OCW). De opleidingen worden erkend door het ministerie van OCW en het ministerie van LNV. De paardenhouderij opleidingen vallen onder het ministerie van LNV.

Een MBO opleiding leidt studenten op om in de primaire sector te kunnen werken. In een MBO opleiding zijn 4 verschillende niveaus aanwezig, de niveaus onderscheiden zich van elkaar in het aantal jaar de opleiding duurt en de verantwoordelijkheden welke de opgeleide in zijn toekomstige baan kan krijgen. Voor een MBO opleiding zijn kwalificatiedossiers opgesteld. In een kwalificatiedossier staat beschreven waar de opleiding aan moet voldoen voor het desbetreffende diploma. Voor de paardenhouderij zijn drie kwalificatiedossiers opgesteld, te weten;

- Dierverzorging 3/4
- Dierenhouderij
- Paardensport

In deze kwalificatiedossiers zijn 8 opleidingen van toepassing voor de paardenhouderij op het gebied van verzorging, instructie, bedrijfsvoering en ondernemen. Deze 8 opleidingen zijn (Crebo, 2009):

- *Dierverzorger recreatiedieren*, deze opleiding mag door 14 opleidingsinstellingen gegeven worden;
- *Dierenhouder graasdieren*, deze opleiding mag door 13 opleidingsinstellingen gegeven worden;
- *Begeleider paardensport II*, deze opleiding mag door 12 opleidingsinstellingen gegeven worden;
- *Instructeur paardensport II, III, IV* en *Manager paardensportbedrijf*, deze opleidingen mogen door 10 opleidingsinstellingen gegeven worden;
- *Manager dierverzorging*, deze opleiding mag door 13 opleidingsinstellingen gegeven worden.

7.3 Hoger Beroepsonderwijs (HBO)

Een erkende HBO opleiding staat geregistreerd in het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO). Het register wordt beheerd door Dienst Uitvoerig Onderwijs (DUO) onderdeel van het ministerie van OCW. De opleidingen worden erkend door het ministerie van OCW en het ministerie van LNV. De specialisatie paardenhouderij valt onder de opleidingen Dier- en Veehouderij en Bedrijfskunde en Agribusiness. De opleidingen mogen door vier instellingen in Nederland worden gegeven, te weten; HAS Den Bosch, Christelijke Agrarische Hogeschool (CAH), Van Hall Larenstein en Hogeschool INHOLLAND. Van de opleiding Dier- en Veehouderij hebben twee instellingen een richting paardenhouderij te weten; HAS Den Bosch en Van Hall Larenstein. Van de opleiding Bedrijfskunde en Agribusiness is één instelling welke een aparte paardenhouderij richting heeft te weten; Christelijke Agrarische Hogeschool.

Een afgestudeerde van de opleiding Dier- en Veehouderij valt onder de volgende functiegroepen:

- *Financieel economisch adviseur*
- *Ondernemer/ bedrijfsleider*
- *Adviseur/vertegenwoordiger*
- *Praktijkgericht onderzoeker en ontwikkelaar*
- *Deskundige dier- en veehouderij (o.a. beleid)*

Voor de opleiding bedrijfskunde en agribusiness zijn geen opleidingscompetenties opgesteld.

7.4 Paarden cursussen

In de paardenhouderij is het mogelijk om vele verschillende cursussen te volgen op het gebied van bijvoorbeeld sport, verzorging, instructie en ondernemen. Deze cursussen worden onder andere gegeven op de hiervoor genoemde instellingen, maar ook bijvoorbeeld door de brancheorganisaties zoals de FNRS, LTO en KNHS en daarnaast zijn nog vele particulieren bedrijven en organisaties welke cursussen voor de paardenhouderij aanbieden.

7.5 Samenvatting

Voor de hippische MBO beroepsopleidingen dragen bij een beter geïnformeerde en opgeleide hippische ondernemer en hippische medewerkers. Het kwalificatiedossier verteld de instelling waaraan de opleiding moet voldoen om deze opleiding te mogen aanbieden.

De HBO beroepsopleidingen zorgen mede voor betere ondersteuning aan de hippische ondernemer. Zij adviseren de ondernemers op strategisch en financieel gebied. Daarnaast kunnen zij zorg dragen aan innovatieve ontwikkelingen in de sector en een georganiseerde sector. Ook kunnen zij beroepen uitoefenen die minder dier – en veehouderij typisch van aard zijn.

8. Resultaten van de interviews

8.1 Interviews brancheorganisaties

De betekenis van professionaliseren in de paardenhouderij voor de brancheorganisaties

Sectorraad Paarden: De sectorraad werkt voor het collectieve belang van de hippische ondernemers. Om collectieve activiteiten/projecten voor elkaar te krijgen is voldoende draagvlak vanuit de sector nodig. Op dit moment is het erg moeilijk om draagvlak te creëren voor deze activiteiten/projecten. Daarvoor betekent voor de sectorraad professionaliseren op dit moment dat een hippische ondernemer voor een moment zijn eigen belang vergeet en naar het belang van de sector kijkt. Als algehele definitie heeft de sectorraad voor de paardenhouderij: Het ondersteunen van de paardenhouder om zijn voortbestaan te waarborgen, met respect voor het welzijn van het paard en met de uitbouw naar de harmonie tussen mens en paard. Daarnaast denken zij dat andere organisaties eenzelfde betekenis hebben, waarschijnlijk niet exact dezelfde definitie, maar zij denken dat ze wel alle hetzelfde willen bereiken.

FNRS: Voor de FNRS betekent professionaliseren in de paardenhouderij kwaliteitsverbetering in de dienstverlening van de paardenondernemer, verhoging van het rendement van de paardenondernemer en kwaliteitswaarborgen van de paardenondernemer. FNRS kan geen algehele definitie van professionaliseren in de paardenhouderij geven, omdat zij denken dat andere organisaties een ander aandachtsgebied hebben en daarvoor ook anders denken over het begrip professionaliseren.

LTO: Twee begrippen waren van belang toen de vakgroep Paardenhouderij werd opgericht; duurzaamheid en professionalisering. Waarbij professionalisering betekent; Beroepsontwikkeling > van vakmanschap naar ondernemerschap. Op de vraag van de markt inspelen, strategische planning, oog hebben voor het belang van de sector. Deze definitie geldt voor hen ook als algehele definitie. Daarnaast denken zij dat andere brancheorganisaties geen andere betekenis hebben betreft het begrip professionaliseren, maar dat brancheorganisaties wel andere aandachtsgebieden hebben. FNRS is bijvoorbeeld meer bezig met het verlenen van specifieke diensten, het ontwikkelen van producten en het opstarten van projecten en dergelijke. LTO is meer bezig met lobbyen om aan de paardenondernemer duidelijk te maken dat zij van vakmanschap naar ondernemerschap zouden moeten gaan. Daardoor kan het zijn dat zij een andere definitie hebben, maar in essentie wel hetzelfde betekent.

Strategieën

De SRP, FNRS en LTO hebben geen strategieën ontwikkeld voor de paardenhouderij. De LTO heeft wel een algemene strategie welke geldt voor alle sectoren binnen de LTO. Daarnaast ontwikkelt de LTO wel jaarplannen paardenhouderij specifiek. Een algehele strategie moet volgens de LTO niet worden ontwikkeld, omdat er teveel variatie is in de paardenhouderij om deze strategie te kunnen ontwikkelen, FNRS wil ook geen strategie ontwikkelen, omdat zij meer individueel gefocust zijn en vraagbesturend werken.

De betekenis van het begrip professional volgens de brancheorganisaties

Sectorraad Paarden: Een bedrijfsmatige paardenhouder.

FNRS: Wanneer een paardenondernemer beter is dan een andere paardenondernemer, een zakelijke visie heeft en een gezond financieel bedrijf.

LTO: Iemand die beroepsmatig bezig is met zijn bedrijf en zijn voortbestaan waarborgt.

Bekendheid van de termen professionaliseren en professional in de paardenhouderij

FNRS denkt niet dat de termen professionaliseren en professional bij de sector bekend zijn. Zij vinden dat het voor de ondernemer niet belangrijk is om te weten wat de termen professionaliseren en professional inhouden, maar vindt dat het belangrijk is dat zij weten wat de brancheorganisaties voor hen doen.

LTO vindt ook dat het voor de ondernemer niet interessant is om te weten wat professionaliseren is, maar dat het voor de ondernemer interessanter is om te weten wat de organisaties doen voor de ondernemer. Zij denken wel dat de sector weet wat met de term professional bedoeld wordt.

Wat de brancheorganisaties willen bereiken betreft professionaliseren in de paardenhouderij

Sectorraad Paarden: De touwtjes in eigen handen houden en niet door de overheid laten overnemen.

Wanneer de overheid het overneemt zullen er meer regels komen voor de paardenondernemer en waardoor het voor de sector duurder zal gaan worden. Sectorraad vraagt ook een bijdrage van de paardenhouderij, maar volgens hen zal dit een stuk lager zijn dan wanneer de overheid dit doet.

FNRS: Bedrijven die economisch gezond zijn.

LTO: Professionalisering heeft geen eindpunt het is een continu proces, het kan gezien worden als een evolutieproces, waarbij zij nu streven naar economisch gezonde bedrijven.

8.2 Interviews onderwijsinstellingen

8.2.1 MBO onderwijsinstellingen

De betekenis van professionaliseren volgens de MBO onderwijsinstellingen

AOC Prinsentuin College Breda: Bedrijven: Zelfstandig bedrijf runnen, continuïteit, visie hebben.

Werknemers: Volwaardig meedraaien in het bedrijf.

Landstede: Verantwoord bezig zijn met paarden, bewust op management, bedrijfskundig rendabel en betrokkenheid bij het bedrijf.

De betekenis van het begrip professional in de paardenhouderij volgens de MBO onderwijsinstellingen

AOC Prinsentuin College Breda: Iemand die risico durft te lopen, een brede kijk op de sector heeft, feeling heeft met paarden, verstand heeft van zaken doen en verstand heeft van mensen.

Landstede: Iemand die al jaren succesvol bezig is met zijn bedrijf, door middel van ervaring zichzelf weet te redden, verantwoord omgaat met paarden en mensen en alles wat daar bij komt kijken.

Contact met brancheorganisaties over de inhoud van de paardenhouderij opleidingen

AOC Prinsentuin College Breda: Er is geen contact met brancheorganisaties over de inhoud van de paardenhouderij opleidingen. Zowel niet vanuit de brancheorganisatie richting de onderwijsinstelling als vanuit de onderwijsinstelling richting brancheorganisaties.

Landstede: Er is geen noemenswaardig contact met brancheorganisaties over de inhoud van de opleiding.

Contact tussen de onderwijsinstellingen over de inhoud van de paardenhouderij opleidingen

AOC Prinsentuin College Breda: Er is incidenteel contact met andere onderwijsinstellingen, er gaat wel een kernteam komen waarin de onderwijsinstellingen meer met elkaar in gesprek gaan over de inhoud, zowel met de MBO als met HBO instellingen.

Landstede: Alleen met Zwolle is er contact, maar niet over de inhoud van de opleiding.

De inhoud van de paardenhouderij opleidingen

AOC Prinsentuin College Breda: De inhoud van de paardenhouderij opleidingen worden door de docenten zelf bepaald. Uiteraard moet de opleiding voldoen aan het kwalificatiedossier, maar deze zijn niet voldoende om een paardenhouderij opleiding mee te kunnen vullen.

Landstede: De inhoud van de paardenhouderij opleidingen worden bepaald door een projectteam. In dit projectteam zijn externe deskundigen vanuit de praktijk en onderwijs vertegenwoordigt alsmede de docenten van de opleiding.

Betrokkenheid van de onderwijsinstellingen in het professionaliseringsproces

AOC Prinsentuin College Breda: Is er een professionaliseringsproces?

Landstede: Merkt daar weinig van.

8.2.2 HBO onderwijsinstellingen

De betekenis van professionaliseren volgens de HBO onderwijsinstellingen

HAS Den Bosch: Twee aspecten spelen een rol bij professionalisering in de paardenhouderij. Allereerst is dit de rentabiliteit van de primaire bedrijven > hierbij moet de paardenhouderij de full-time taak van het bedrijf zijn en daarmee moet de ondernemer volledig zijn inkomen weten te generen. Ten tweede speelt ondernemerschap een rol > dat de ondernemer de middelen heeft om zijn bedrijf te kunnen besturen, zoals kengetallen welke inzicht in het bedrijf kunnen geven en daarbij de kennis heeft om zijn bedrijf te optimaliseren zowel op technisch als op fiscaal gebied.

Van Hall Larenstein:

- Dat mensen op de plek werken waarvoor ze zijn opgeleid.
- Nieuwe kennis gebruiken en daar beleid op durven maken
- Dat brancheorganisaties meer *from bottom up* werken. En niet zoals nu van bovenaf naar beneden, door subsidies die zij krijgen.
- Bestuurlijk deel paardenhouderij doorbreken met nieuwe kennis.

De betekenis van het begrip professional in de paardenhouderij volgens de HBO onderwijsinstellingen

HAS Den Bosch: Een ondernemer die een rendabel bedrijf heeft, bewust bezig is met ontwikkelingen en zijn bedrijf optimaliseert.

Van Hall Larenstein: Iemand die altijd op zoek is naar nieuwe mogelijkheden en kansen, kijkt buiten zijn vakgebied, bewust onbekwaam is, en professionals inhuurt waarin hij onbekwaam is, en wil blijven leren.

Contact met brancheorganisatie over de inhoud van de paardenhouderij opleidingen

HAS Den Bosch: Er is geen formeel contact met de brancheorganisaties, maar informeel wel. Zo adviseert de FNRS bijvoorbeeld de accreditatie commissie, is er met de ZLTO een nauwe samenwerking en worden er elk jaar diepte interviews gegeven, ook aan de brancheorganisaties, waar zij hun input kunnen geven. Er is veel terugkoppeling vanuit de sector.

Van Hall Larenstein: Er is geen contact met de FNRS, wel met LTO, ook met de Duitse tegenhanger van de FNRS, de FN.

Contact tussen de onderwijsinstellingen over de inhoud van de paardenhouderij opleidingen?

HAS Den Bosch: Er is beperkt contact met andere onderwijsinstellingen, het GKC (Groene Kennis Centrum) is een reden om met andere onderwijsinstellingen bij elkaar te zitten en vindt er wat afstemming plaats, maar dit is wel beperkt.

Van Hall Larenstein: Alleen via projecten niet over de inhoud van de opleiding, daarvoor wisselen de programma's te sterk.

De inhoud van de paardenhouderij opleidingen

HAS Den Bosch: De directeur van de afdeling Dier- en Veehouderij (waar de paardenhouderij deel van is) met een team daar omheen bepalen de inhoud van de opleiding. Zij bepalen wat mensen nodig hebben en daar wordt de inhoud van de opleiding door bepaald.

Van Hall Larenstein: De inhoud van de paardenhouderij opleiding wordt vastgesteld door een werkveldcommissie. Dit is een afspiegeling van het beroepsveld. Hierin zitten onder andere de LTO en de FN.

8.3 Interview Gezondheidsdienst Dieren

De strategie van de GD is:

Strategie van 2009-2013

Waarbij de mijlpalen zijn:

- 1: Monitoring
- 2: Intensieve samenwerking met dierenklinieken
- 3: Richten op preventieve gezondheid.

De betekenis van professionaliseren in de paardenhouderij volgens de GD

Weten wat er in de sector gebeurt, als organisatie de juiste prioriteiten stellen. Samenwerking van de verschillende deelgebieden tussen de verschillende partijen. Hierbij zijn de randvoorwaarden, open en eerlijke communicatie en het loslaten van het eigen belang.

Wat de GD denkt wat brancheorganisaties bedoelen met professionaliseren in de paardenhouderij

Dan gaat hij er allereerst vanuit dat zij het dan hebben over hun klanten:

- Waarbij klanten meer moeten communiceren richting de brancheorganisaties wat hun probleem is.
- Meer open communiceren wat hen bezig houdt.
- Klanten moeten het gevoel krijgen dat zij worden ondersteund.
- Klanten moeten weten wat brancheorganisatie voor hen kunnen doen.

Ontwikkeling paardenhouderij

Vanuit gezondheidsperspectief:

- Ontwikkelen van een monitoringssysteem voor ziekten en ziekte-uitbraken.
- Eén spreekbuis voor de sector welke ook het mandaat heeft.

Wat GD denkt wat de brancheorganisaties willen bereiken

Als primaire doel willen zij een "betere" sector.

Door bijvoorbeeld

- Paarden die hogere prestaties kunnen leveren.
- Paarden die langer blijven leven.
- Gezondheid waarborgen.
- Huisvesting enz.

8.4 Interview LNV

De betekenis van professionaliseren van de paardenhouderij volgens LNV

Voor LNV betekent professionaliseren in de paardenhouderij dat de sector één gezamenlijk doel heeft, één visie heeft en als één aanspreekpunt werkt. Daarnaast moeten zij met elkaar willen samenwerken om deze visie te ontwikkelen en om verbeteringen te kunnen bewerkstelligen.

De overheid had in het verleden een meer dirigerende rol, als er iets geregeld moest worden werd de overheid ingezet. De overheid vertelde de mensen wat zij moesten doen en hoe zij dat moesten doen. In de maatschappij van nu is dat niet meer mogelijk, mensen weten beter wat zij willen en hoe zij het willen en hebben daar de overheid minder voor nodig. De overheid heeft een meer faciliterende rol gekregen, waarin zij sectoren helpen en ondersteunen hun eigen doelen te bereiken. LNV helpt en ondersteund de paardensector dus om tot de genoemde professionalisering te komen.

Wat LNV denkt wat professionaliseren volgens de brancheorganisaties betekent

De verschillende onderdelen van de Sectorraad bekijken professionaliseren vaak vanuit hun eigen belang > Hoe word ik er beter van. Terwijl zij niet door hebben dat wanneer naar het algemeen belang gekeken wordt van de gehele sector, zij daar op lange termijn ook baat bij hebben. Er wordt dus veel aan korte termijn doelen gewerkt en nog weinig op de lange termijn. Daarnaast kijkt de sector vaak voor oplossingen richting de overheid wil en niet naar wat de sector zelf wil en kan.

Wat LNV verwacht van de brancheorganisaties

Dat zij als spreekbuis optreden met als één aanspreekpunt richting de overheid en richting de primaire sector. Naast deze belangenbehartiging moeten zij ook gezamenlijke doelen realiseren. De sector moet meer zelf willen regelen en daar minder de overheid voor willen inzetten. Door naar de primaire sector te kijken kan er draagvlak gevonden waarmee gezamenlijke ontwikkeling beter zal gaan.

Wat LNV verwacht van de primaire sector

Dat de individuele houder zelf verantwoordelijkheid neemt voor de gezondheid en welzijn van het paard.

Wat LNV met de paardenhouderij wil bereiken

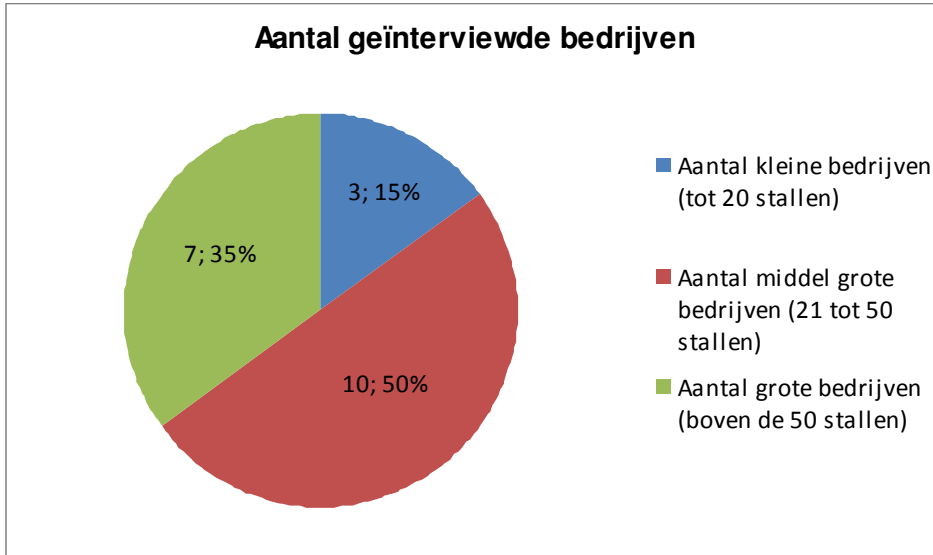
Als de paardenhouderij aan de publieke taken grenst, zoals voedselveiligheid, diergezondheid en welzijn dan zijn hierover visie en plannen. Als bijvoorbeeld de paardenpest uitbreekt grijpt de overheid in, maar ook daarbij betreft LNV de sector.

De betekenis van het begrip professional in de paardenhouderij volgens LNV

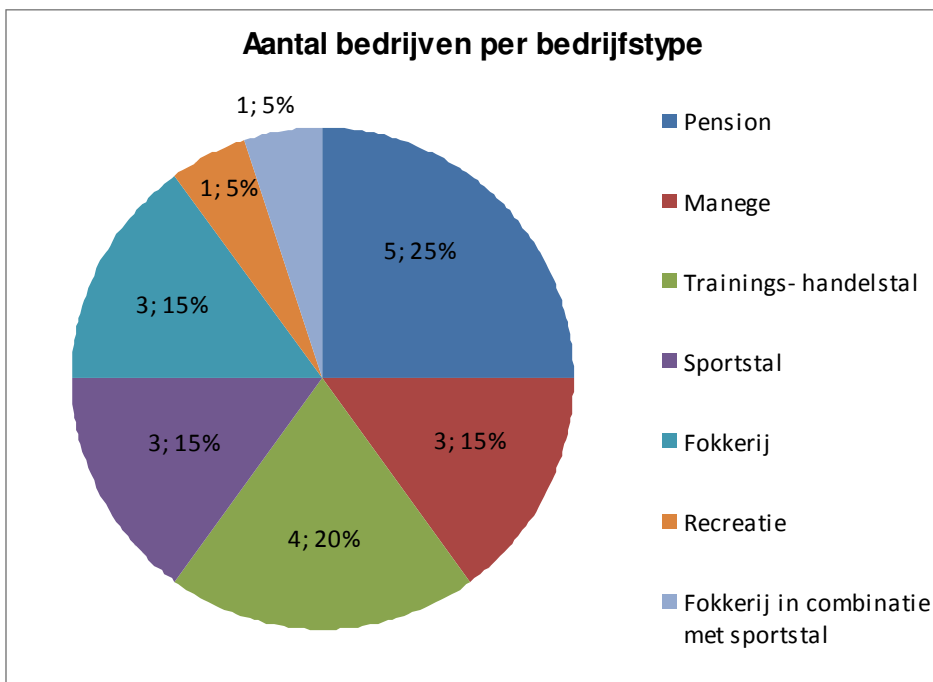
In het algemeen is een professional iemand die goed is in zijn vak. Specifiek voor een hippische ondernemer is dit iemand die geld verdient in de paarden sector. Voor mij is goed ondernemen daarnaast ook op een maatschappelijk verantwoorde manier ondernemen. Dit betekent rekening houden met maatschappelijke waarden zoals dierenwelzijn, het milieu enz.

8.5 Resultaten interviews hippische ondernemers

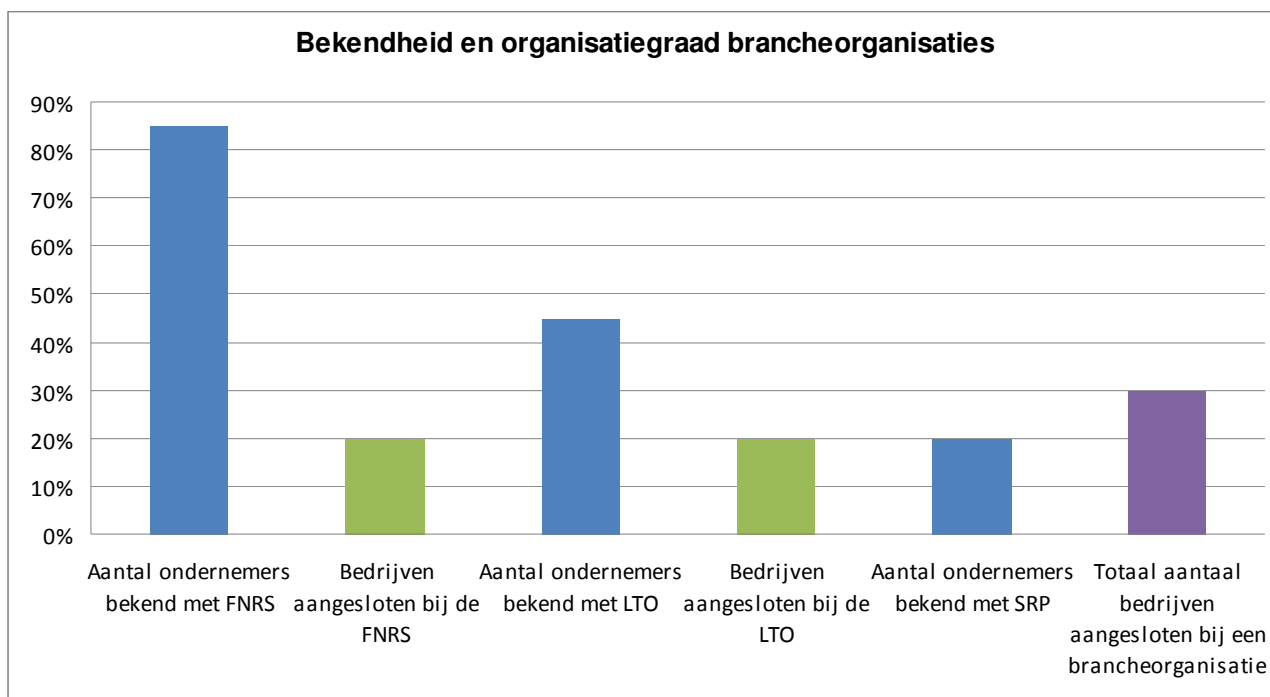
20 hippische ondernemers zijn bezocht en geïnterviewd. Van deze 20 bedrijven hebben 16 bedrijven de paardenhouderij als hoofdactiviteit.

Figuur 7: Aantal kleine, middel grote en grote bedrijven welke geïnterviewd zijn

Figuur 8: Aantal bedrijven per bedrijfstype

Figuur 9: Bekendheid en organisatiegraad brancheorganisaties binnen de geïnterviewde hippische ondernemers

Tabel 1: Wat professionaliseren in de paardenhouderij voor de ondernemer betekent

Wat professionaliseren in de paardenhouderij betekent voor de ondernemer	N	%	Bedrijfsnummer
Inspelen op de vraag van de klant	5	25%	2,3,10,16,18
Kwaliteitsverbetering	5	25%	2,3,6,9,10
Meer wet- en regelgeving	1	5%	12
Betere structuur en duidelijkheid in sector	4	20%	5,6,15,17
Rendabele bedrijven	2	10%	4,19
Meer onderscheid tussen hobbymatig/bedrijfsmatig	2	10%	8,12
Bedrijfsmanagement op orde hebben	3	15%	8,13,14
Geen antwoord	4	20%	1,7,11,20

Tabel 2: Wat de ondernemer denken wat de brancheorganisaties als LTO en FNRS bedoelen met professionaliseren in de paardenhouderij

Wat de ondernemers denken wat de brancheorganisaties als LTO en FNRS bedoelen met professionaliseren in de paardenhouderij	N	%	Bedrijfsnummer
Inspelen op de vraag van de klant	2	10%	2
Veiligheid	5	25%	2,8,12,13,18
Inzicht in de paardenhouderij verkrijgen	2	10%	3,4
Meer structuur en duidelijkheid verkrijgen	7	35%	3,5,6,8,9,15,17
Meer bedrijfsmatige bedrijven	2	10%	14,19
Meer wet- en regelgeving	2	10%	12,20
Geen antwoord	5	25%	1,7,10,11,16

Tabel 3: Wat de ondernemers denken wat LNV bedoeld met professionaliseren in de paardenhouderij

Wat de ondernemers denken wat het LNV bedoeld met professionaliseren in de paardenhouderij	N	%	Bedrijfsnummer
Meer eenduidigheid in de sector	3	15%	2,9,14
Inzicht in de paardenhouderij verkrijgen	6	30%	3,4,5,6,12,15
Meer wet- en regelgeving	6	30%	11,13,16,17,18,19
Een hippische ondernemer die bedrijfsmatig bezig is	1	5%	8
Verbetering welzijns aspecten	2	10%	14,2
Geen antwoord	3	15%	1,7,10

Tabel 4: Een professionele hippische ondernemer volgens de hippische ondernemers

Wanneer volgens de ondernemer de hippische ondernemer een professional is	N	%	Bedrijfsnummer
Iemand die bedrijfsmatig bezig is	8	40%	5,7,8,9,12,14,17,20
Iemand die inspeelt op de vraag van de klant	5	25%	2,13,15,16,17
Iemand die zorgt voor mens en paard	10	50%	2,3,4,8,9,15,16,17,18,19
Iemand die zijn inkomen volledig uit het paardenbedrijf genereert	7	35%	2,4,5,11,12,18,19
Iemand die bedrijfseconomisch bewust is	3	15%	3,6,13
Iemand die betrokken is met zijn bedrijf	1	5%	1
Geen antwoord	1	5%	10

Tabel 5: Wat de hippische ondernemers denken wat de brancheorganisaties als LTO en FNRS bedoelen met de professional

Wat de ondernemers denken wat de brancheorganisaties als LTO en FNRS bedoelen met de professional	N	%	Bedrijfsnummer
Een bedrijfsmatige paardenhouder	5	25%	5,9,10,13,20
Rendabele bedrijven	5	25%	8,11,12,15,19
Iemand die zijn inkomen volledig uit het paardenbedrijf genereert	1	5%	18
Iemand die kennis heeft van zijn werkgebied	1	5%	17
Iemand die weet waar hij mee bezig is	1	5%	14
Iemand die kennis heeft van zijn werkgebied	1	5%	3
Iemand die werkt binnen de systemen van de brancheorganisaties	1	5%	6,20
Geen antwoord	5	25%	1,2,4,7,16

Tabel 6: Ontwikkeling paardenhouderij volgens de hippische ondernemers

Hoe de ondernemers willen hoe de paardenhouderij ontwikkelt gaat worden	N	%	Bedrijfsnummer
Meer eenduidigheid in de sector	4	20%	2,3,15,16
Meer handvatten/richtlijnen om te ondernemen	3	15%	2,14,18
Meer scholing van de startende hippische ondernemer	5	25%	4,5,9,10,17
Rem op hobbyisten/ meer bedrijfsmatige bedrijven	3	15%	5,8,13
Bedrijfstypen moet apart worden benaderd/behandeld	1	5%	6
Certificering	3	15%	10,12,17
Verbetering paardenwelzijn	5	25%	9,12,14,18,19

Tabel 7: Hoe ondernemers kunnen worden ondersteund in hun professionalisering

Hoe ondernemers kunnen worden ondersteund in hun professionalisering	N	%	Bedrijfsnummer
Door op te hoogte te worden gehouden van ontwikkelingen in de paardenhouderij	4	20%	3,4,13,18
Ondersteuning door ervaren mensen uit de paardenhouderij	2	10%	2,4
Richtlijnen/handvatten waarmee het ondernemen gemakkelijker wordt	3	15%	5,16,18
Door welzijn regels	1	5%	19
Duidelijkheid in de sector (wet- en regelgeving)	10	50%	6,8,9,10,11,14,15,16,17,18

Tabel 8: Wat ondernemers denken wat de brancheorganisaties willen bereiken

Wat ondernemers denken wat de brancheorganisaties willen bereiken	N	%	Bedrijfsnummer
Standaardiseren van de branche	2	10%	2,17
Inzicht in de sector	3	15%	4,9,12
Handvatten/richtlijnen ontwikkelen om te ondernemen	2	10%	5,17
Duidelijkheid en structuur in de sector	3	15%	5,6,17
Welzijnsverbetering	1	5%	10
Rendabele bedrijven	2	10%	14,19
Hebben geen idee	7	35%	3,7,11,13,15,16,20

Tabel 9: Wat ondernemers vinden van de brancheorganisaties

Wat ondernemers vinden van de brancheorganisaties	N	%	Bedrijfsnummer
Ze moeten meer open staan voor nieuwe/andere dingen	5	25%	3,9,11,13,18
Ze verschaffen te weinig informatie over ontwikkelingen in de paardenhouderij	2	10%	3,6
Ze hebben te weinig richtlijnen/handvatten om beter te kunnen ondernemen	4	20%	4,9,16,17
Ze treden niet genoeg naar buiten (wie ze zijn, voor wie ze er zijn, wat ze doen, en wat ze willen bereiken)	7	35%	2,3,13,15,16,17,20

9. Discussie, conclusies en aanbevelingen

9.1 Discussie

De brancheorganisaties gebruiken verscheidene keren in hun doelen, rapporten, artikelen en folders de term professionaliseren of een afgeleide daarvan. Vanuit de literatuur en de informatie die de brancheorganisaties verschaffen via het internet en in folders wordt niet duidelijk wat zij nu met professionaliseren bedoelen, en als al een betekenis gevonden zou kunnen worden, dan mist het nog steeds welke ontwikkelingen en verbeteringen op collectief en individueel gebied dit zouden moeten zijn om tot deze professionalisering te komen. Het wordt vanuit de literatuur en de verschafte informatie niet duidelijk waar de brancheorganisaties naar toe willen. Het lijkt niet voor de hand te liggen dat zij wensen en eisen om tot de ontwikkeling van een klassieke professie te komen, zoals deze in de literatuurstudie is beschreven. De paardenhouderij is niet in staat om zich tot een dergelijke professie te ontwikkelen en daarnaast zou dit ook betekenen dat professionaliseren vooral een collectieve aangelegenheid is, waarbij het individu haast in zijn geheel buiten beschouwing wordt gelaten. Ook de moderne benadering kan geen duidelijk antwoord geven, omdat zij geen doel aangeven waar een professie naar toe zou moeten ontwikkelen. Waar wordt dan wel naar gerefereerd naar de blijkbaar zo gewenste professionalisering?

Vanuit de interviews wordt duidelijk dat voor de FNRS professionalisering in de eerste plaats kwaliteitsverbetering en kwaliteitswaarborgen in de dienstverlening van de paardenondernemer betekent. Met deze definitie sluiten zij zich min of meer aan bij de definitie welke ook door de NOC*NSF(1998) en Kwakman (1999) worden gegeven in hun studies, namelijk; het streven naar kwaliteitsverbetering van de individuele beroepsbeoefenaar met als gevolg daarvan ook de verhoging van de kwaliteit van de beroepsgroep. Dit streven is een continu en nooit eindigend dynamisch proces.

Voor LTO betekent professionaliseren beroepsontwikkeling; van vakmanschap naar ondernemerschap. Daarbij besteedt de hippische ondernemer aandacht aan de vraag van de markt en speelt hierop in door strategische planning en houdt daarbij oog voor het belang van de sector. Beroepsontwikkeling wordt ook aangehaald door NOC*NSF (1998) en Kwakman (1999). Ook LTO richt zich dus meer op de ontwikkeling van het individu binnen de beroepsgroep en verwacht van het individu dat hij bijdraagt aan het collectief, door naar het belang van de sector te kijken.

De SRP heeft een andere benadering. Zij willen voornamelijk dat een hippische ondernemer naar het sectorbelang kijkt, om zo het bestaan van de raad te kunnen waarborgen. Als algehele definitie voor professionaliseren in de paardenhouderij geven zij: Het ondersteunen van de paardenhouder om zijn voortbestaan te waarborgen, met respect voor het welzijn van het paard en met de uitbouw naar de harmonie tussen mens en paard.

Deze drie brancheorganisaties hebben tenminste één duidelijke overeenkomst. Allen benaderen zij professionaliseren op individueel gebied. De vraag in het interview liet de geïnterviewde vrij om te antwoorden in een collectieve of individuele benadering en was hierbij niet gestuurd door de interviewer. De betekenissen van professionaliseren verschillen van elkaar.

Dit is echter ook begrijpelijk omdat de brancheorganisaties allen een andere focus en doelgroep hebben. Professionaliseren is een tijdgebonden proces en kan elke paar jaar iets anders betekenen voor de desbetreffende sector of organisatie, hierdoor kan het voor de “buitenwereld” echter erg moeilijk zijn te ontdekken waar organisaties naar willen als dit niet duidelijk wordt gecommuniceerd.

De LTO, FNRS en SRP zien professionaliseren dus op individueel niveau, de professionalisering van de hippische ondernemer. Wanneer is deze hippische ondernemer dan een professional? Zoals gelezen kan worden in de literatuurstudie kan de term professional niet eenduidig worden weergegeven, het antwoord moet wederom gevonden bij de brancheorganisaties van de paardenhouderij. De FNRS ziet een professional als iemand die beter is dan een andere hippische ondernemer, een bedrijfsvisie en een bedrijfseconomisch gezond bedrijf heeft. De LTO ziet een professional in de paardenhouderij als iemand die bedrijfsmatig met zijn bedrijf bezig is en zijn voortbestaan waarborgt. De SRP ziet een professional als iemand die bedrijfsmatig met zijn bedrijf bezig is. De brancheorganisaties zeggen dus allen min of meer hetzelfde: een professional in de paardenhouderij is iemand die bedrijfsmatig met zijn bedrijf bezig is, zijn voortbestaan waarborgt door een bedrijfsvisie en een economisch gezond bedrijf te hebben. Opmerkelijk is het feit dat de hippische ondernemer een ander aspect belangrijker vindt als het gaat om een hippische professional. 50% van de geïnterviewde ondernemers ziet een hippische professional als iemand die goed voor zijn klanten en paarden zorgt en daarna komt het aspect bedrijfsmatig bezig zijn met het bedrijf aan de orde (40%). Opmerkelijk hierbij is dat de brancheorganisaties met geen woord spreken over de zorg van mens en paard, maar welke blijkbaar voor de hippische ondernemer belangrijke aspecten zijn.

Zoals gelezen kan worden in hoofdstuk 5 “De ontwikkeling van de paardenhouderij” hebben de brancheorganisaties in de paardenhouderij een wijde variatie aan projecten en activiteiten opgestart en uitgevoerd welke volgens hen bijdrage aan de ontwikkeling/professionalisering van de paardenhouderij. Echter zijn deze projecten en activiteiten geen onderdeel van een groter plan, een strategie. De brancheorganisaties hebben geen strategieën ontwikkeld, hierdoor wordt het erg moeilijk om te achterhalen waar zij naar toe willen. Gevraagd is wat de brancheorganisaties willen bereiken, de FNRS en LTO antwoordden hierop dat zij streven naar bedrijfseconomische gezonde bedrijven, wanneer gevraagd wordt aan de hippische ondernemer 35% heeft geen idee wat de brancheorganisaties zouden willen bereiken en maar 10% denkt dat zij streven naar rendabele bedrijven. Op zich een logisch resultaat, hoe moeten hippische ondernemers en ook andere organisaties weten wat brancheorganisaties willen bereiken en hoe kunnen zij bijdrage aan de gewenste professionalisering als dit niet wordt gecommuniceerd. En misschien nog wel belangrijker, hoe verwachten brancheorganisaties nieuwe leden aan te trekken, waardoor draagvlak gecreëerd kan worden, als potentiële leden niet kunnen zien wat je kan betekenen voor hen of je zelfs niet kennen. Vanuit de resultaten kan gezien worden dat 85% van de geïnterviewden hippische ondernemers de FNRS kent, maar dat maar 20% van hen ook daadwerkelijk is aangesloten. Maar 45% van de hippische ondernemers kent de LTO, echter zijn van deze 45% ook 20% aangesloten bij de LTO. Een verontrustendere resultaat is de magere 20% welke de SRP kent. Als reden dat de hippische ondernemers niet zijn aangesloten of dat zij de brancheorganisaties niet kennen zegt 35% dat de brancheorganisaties niet genoeg naar buitentreden, ze weten niet wie ze zijn, voor wie ze er zijn en wat ze doen.

Wanneer gevraagd wordt aan de hippische ondernemer wat zij denken wat brancheorganisaties bedoelen met professionaliseren in de paardenhouderij, 35% van hen denkt zij bedoelen dat zij een betere structuur en duidelijkheid willen verkrijgen in de paardenhouderij. 25% kan geen antwoord geven op de vraag. De hippische ondernemers hebben dus of geen idee wat de brancheorganisatie bedoelen met professionaliseren in de paardenhouderij of denken dat zij voornamelijk op collectief niveau opereren, terwijl dit niet het geval is. Aan de hand van het voorgaande is begrijpelijk dat brancheorganisaties niet genoeg draagvlak kunnen creëren, de hippische ondernemers weet of niet van het bestaan van de brancheorganisatie af of heeft het gevoel dat zij er niet zijn voor hen, dus waarom aansluiten bij een dergelijke brancheorganisatie?

LNV ziet ook het gebrek aan doelen in de paardenhouderij en dat zij zich niet genoeg richten op de primaire sector. Professionaliseren in de paardenhouderij betekent voor LNV dat de sector één gezamenlijke visie en doel heeft en als één aanspreekpunt werkt. LNV verwacht van de sector dat zij als spreekbuis optreden met als één aanspreekpunt richting de overheid en richting de primaire sector. Naast deze belangenbehartiging moeten zij ook gezamenlijke doelen realiseren. De sector moet meer zelf willen regelen en daar minder de overheid voor willen inzetten. Door naar de primaire sector te kijken kan volgens LNV ook draagvlak gevonden waarmee gezamenlijke ontwikkeling beter zal gaan. De verschillende onderdelen van de Sectorraad bekijken professionaliseren teveel vanuit hun eigen belang waardoor alleen korte termijn doelen kunnen worden gerealiseerd. Zij moeten meer naar lange termijn doelen kijken, waar zij allen op termijn ook baat bij hebben.

Ook de Gezondheidsdienst voor Dieren vindt dat de verschillende deelgebieden met zijn partijen beter moeten samenwerken. De randvoorwaarden zijn hierbij, open en eerlijke communicatie en het loslaten van het eigen belang. Aspecten welke ook door de hippische ondernemer aangehaald worden, 25% vindt dat de brancheorganisaties meer open moeten staan voor nieuwe/andere dingen.

Zoals te zien valt in hoofdstuk 5 “De ontwikkeling van de paardenhouderij” lijkt het erop dat de paardenhouderij goed is georganiseerd. Voor elke doelgroep is een vereniging beschikbaar en de organisaties welke de grootste doelgroepen vertegenwoordigen zijn gezamenlijk vertegenwoordigt in een overkoepelende organisaties, de SRP. Echter is de organisatiegraad van de brancheorganisaties niet erg hoog en daarbij maken de verschillende bedrijfstypen met allen hun eigen brancheorganisatie het er ook niet makkelijker op om tot één beroepsgroep te komen, wat het zelfs nog moeilijker maakt om tot een gezamenlijke visie en doel te komen. De samenwerkende partijen in de SRP hebben allen hun eigen belang welke zij ook naar SRP brengen. Hierdoor is het haast onmogelijk om tot een dergelijke gezamenlijke visie en doel te komen.

Een gemiste kans van de brancheorganisaties is de samenwerking met onderwijsinstellingen. Op het moment is haast geen contact met onderwijsinstellingen over de inhoud van de paarden (houderij) opleidingen. Eén ding kan namelijk wel worden verondersteld, professionalisering heeft veel te maken met ontwikkelen, leren en verbeteren. Het lijkt logisch dat de beste manier om dit te bewerkstelligen is te beginnen bij de onderwijsinstellingen. Ook voor de geïnterviewde hippische ondernemers is onderwijs een belangrijk aspect, 25% van hen zou graag een beter opgeleide startende hippische ondernemer willen zien.

9.2 Conclusies

Vanuit de literatuur en de interviews kan worden vastgesteld dat professionaliseren voor een ieder een andere betekenis heeft. Dit is ook geen probleem wanneer aangegeven wordt wat professionaliseren betreft inhoudt betekent voor de verschillende partijen. Brancheorganisaties in de paardenhouderij zien professionaliseren vooral op individueel niveau, de professionalisering van de hippische ondernemers. Zij streven naar economisch gezonde bedrijven en een professional is dan iemand welke een economisch gezond bedrijf heeft en voor dat moet hij bedrijfsmatig bezig zijn met zijn bedrijf. Het kan dus gezegd worden dat professionalisering voor de brancheorganisaties betekend dat de hippische ondernemer een professional wordt. Zij laten collectieve professionalisering bijna in zijn geheel buiten beschouwing.

De hippische ondernemers zien professionaliseren op collectief en individueel gebied. Op individueel gebied zijn overeenkomsten te vinden met de brancheorganisaties, aspecten als inspelen op de vraag van de klant (25%) en kwaliteitsverbetering (25%) worden genoemd door zowel de ondernemers als door de brancheorganisaties FNRS en LTO. Opmerkelijk is het feit dat brancheorganisaties rendabele bedrijven het meest belangrijk vinden, terwijl slecht 10% van de ondernemers dit ook onder professionaliseren in de paardenhouderij verstaan. Op collectief gebied ziet 20% van de ondernemers professionaliseren als het verkrijgen van een betere structuur en duidelijkheid in de paardenhouderij, en maar liefst 35% van de ondernemers denken dat brancheorganisaties met professionaliseren het verkrijgen van een betere structuur en duidelijkheid in de sector bedoelen. Samen met het feit dat 35% van de ondernemers geen idee hebben wat brancheorganisaties willen bereiken en de magere 30% welke aangesloten is bij een brancheorganisatie, kan gezegd worden dat de communicatie tussen de brancheorganisaties en de hippische ondernemers verreweg van optimaal is.

Het hoofddoel van de FNRS en LTO is het bereiken van rendabele paardenbedrijven. Hoe zij dit willen bereiken wordt echter niet geheel duidelijk, omdat strategieën hierin missen. De SRP wil voorkomen dat de overheid de controle over de paardenhouderij overneemt, maar ook hier mist een strategie hoe zij dit willen aanpakken. Daarnaast heeft LNV geen bedoelingen om de controle over te nemen in de paardenhouderij, zij zien veel liever dat de sector zelf en zelfs meer de controle neemt in de paardenhouderij en daarbij een gezamenlijke visie en doel ontwikkeld. Deze gezamenlijke visie en doel moet voortkomen uit wat de primaire sector wil, alleen dan zullen zij tot het nodige draagvlak kunnen komen. Op het moment communiceren de brancheorganisaties niet genoeg met de primaire sector met als resultaat dat de primaire sector de brancheorganisaties niet genoeg kent of wel kent maar denkt dat zij er niet zijn voor hen.

Om tot een gezamenlijke visie en doel te komen, zullen eigen belangen van de verschillende partijen binnen de SRP moet worden vergeten. Echter zit deze eigenschap niet in de natuur van de mens en zal het erg moeilijk worden om tot wat voor vorm van professionalisering te komen.

Als brancheorganisaties niet tot wenselijke gezamenlijke visie en doel komen welke voortkomt uit de primaire sector, moeten zij zich realiseren dat hun voortbestaan in gevaar kan komen, door het gebrek aan draagvlak.

9.3 Aanbevelingen

Het zou verstandig zijn als brancheorganisaties strategieën zouden ontwikkelen. Strategieën voor hun eigen organisatie en een gezamenlijke strategie voor de paardenhouderij. Deze strategieën moeten voortkomen uit wat de primaire sector wil, de brancheorganisatie moeten hiervoor meer in contact gaan komen met de primaire sector. Laten zien we ze zijn, voor wie ze er zijn en hun visie delen, en door samenwerking tot het ontwikkelen van een strategie komen en deze ook communiceren naar alle betrokken partijen. Hierdoor kan professionaliseren meer worden dan alleen een populair woord, en kan het ook daadwerkelijk een betekenis krijgen welke meer respect en draagvlak zal creëren vanuit de primaire sector. Om in contact met de primaire sector te komen kunnen bijeenkomsten georganiseerd worden. In deze bijeenkomsten moeten zij uitleggen wie ze zijn, voor wie ze er zijn en wat zij kunnen betekenen voor de hippische ondernemers. Interesse kan opgewekt worden door uitnodigingen in de taal van de ondernemer te schrijven en door deze bijeenkomsten lokaal te houden, waardoor een hippische ondernemer niet ver hoeft te reizen voor een bijeenkomst. Ook kunnen brancheorganisaties zich meer laten zien in vakbladen en op evenementen.

Op de manier waarop de paardenhouderij nu is georganiseerd zal het haast onmogelijk worden om tot een gezamenlijke visie en doel te komen. Bijna alle paardenbrancheorganisatie zijn vertegenwoordigd in de overkoepelende organisatie de SRP, hierdoor zijn in de SRP teveel meningen en eigen belangen vertegenwoordigd en kan nooit tot een dergelijke gezamenlijke visie en doel worden gekomen. Een organisatie, bijvoorbeeld de SRP, moet boven de andere organisaties gaan staan, moet onafhankelijk zijn en zou de macht moeten hebben of liever gezegd het respect moet krijgen om de andere organisaties aan te sturen. Alleen dan kan een gezamenlijke visie en doel ontwikkeld worden, welke andere organisaties op hun eigen manier dit kunnen implementeren. Een soort besturende organisatie zou dus ontwikkeld moeten worden welke compleet onafhankelijk is van de andere organisaties. Financiële ondersteuning moet hierbij vanuit de sector komen.

Brancheorganisaties zouden meer kunnen samenwerken met onderwijsinstellingen, zij hebben een hoop te bieden en samen kan bepaald worden hoe aan de behoeftes van de hippische ondernemers voldaan kan worden en studenten voorzien met de juiste kennis om de primaire sector te ondersteunen in zijn weg naar professionalisering. Bepaal welke kennis ondernemers, werknemers en hun betrokken partijen missen, welke in de opleidingen kunnen worden voorzien. De onderwijsinstellingen zijn bereid om mee te werken, dus neem dat voordeel.

Daarnaast zouden brancheorganisaties meer extern kunnen kijken. Kijken naar hoe andere sectoren en andere landen het aanpakken. Dit zal hun visie verbreden en wellicht zullen kansen zich voordoen welke zij in eerste instantie niet konden zien. Engeland kan een goed land zijn om naar te kijken, zij hebben een strategie voor de gehele paardenhouderij ontwikkeld en kijken hierbij vooral ook buiten begaande paden.

Ik zou dit rapport graag willen eindigen met een quote van een historische dichter:

“No man ever reached to excellence in any art or profession without having passed
through the slow and painful process of study and preparation”

(Horace, 65BC-8BC)

Bijlage 1. Literatuurbronnen

- Abott, A.D.** (1988). *The system of professions. An essay on the division of expert labour*, Chicago; University of Chicago press [online] (april 2006) Beschikbaar op <URL.<http://www.highbeam.com/doc/ip3-1047605041.html>
- Agricola, H., Wielen, P. van der, Kistenkas, F.** (2008). *Paardenhouderij en landschap, hoe pakken gemeenten het op?* Alterra Wageningen UR, Alterrarapport 1721 [online] (2008) Beschikbaar op <URL.<http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/lang/371456>
- Alterra** (2007). *De paardenhouderij in beeld; een verkenning naar de landschappelijke verschijningsvorm van de paardenhouderij*. Alterra, Wageningen UR, Alterrarapport 1444 [online] (2007) Beschikbaar op <URL.<http://library.wur.nl/WebQuery/wurpubs/lang/354366>
- Alterra** (2007). *De paardenhouderij in beeld; Inspirerende voorbeelden van paardenhouderij met landschappelijke kwaliteit*. Alterra, Wageningen UR, [online] (2007) Beschikbaar op <URL.<http://library.wur.nl/way/bestanden/clc/1845903.pdf>
- Arts, W., Batenburg, R., Groenewegen, P.P.** (Eds.) (2001). "Een kwestie van vertrouwen. Over veranderingen op de markt voor professionele diensten en in de organisatie van vrije beroepen". Amsterdam: Amsterdam University Press
- Baart, A.J.** (1996). *Wat heet professioneel? Naar een sterke opvatting over professionaliteit*. In: Sociale Interventie 1996/3 [online] Beschikbaar op <URL.<http://www.journalsi.org/index.php/si>
- BHIC, Department of Environment, Food and Rural Affairs, Department for Culture, Media and Sport en de Welsh Assembly Government** (2005). *Strategy for the Horse Industry in England and Wales*. London. Department for Environment, Food and Rural Affairs. [online] (2005) Beschikbaar op <URL.<http://www.defra.gov.uk/rural/horses>
- Boersma, R.** (2003). *Informatie Nederlandse Paardenhouderij*. In "Inventarisatie Paardenhouderij", 2005,
- Boon, W.** (2005). *Interim-management en Professionalisering. Een beroepsgroep op zoek naar kwaliteit*. Universiteit Tilburg [online] (oktober 2005) Beschikbaar op <URL.<http://www.new.registermanager.nl/download/?id=11926743&download=1>
- Broekema, R., D. de Jong, L. Mout en S. Sodoyer,** (2005). *Paardenhouderij: Zegen of Vloek voor het Landschap?* Utrecht: CLM
- COLO, PMLF en Aequor** (2009). *Landelijke kwalificaties MBO, Dierverzorging 3/4 2009/2010*. [online] (januari 2009) Beschikbaar op <URL.<http://prod.pub.kwalificatiesmbo.nl/Tonen.aspx?did=61>
- COLO en Aequor** (2009). *Landelijke kwalificaties MBO, Paardensport 2009/2010*. [online] (januari 2009) Beschikbaar op <URL.<http://prod.pub.kwalificatiesmbo.nl/Tonen.aspx?did=68>
- Crebo** (2009). *Crebolijst experimentele opleidingen LNV 2009-2010*. Dienst Uitvoerig Onderwijs –Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.[online] (januari 2009) Beschikbaar op <URL.<http://www.cfi.nl/public/websitecfi/Default.aspx>
- FNRS** (2007). *Statuten Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra*. Ermelo, FNRS
- FNRS** (2009). *Presentatie paardenhouderij* [online] (oktober 2009) Beschikbaar op <URL.<http://www.congresenstudiecentrum.nl/handouts/091012paarden/Presentatie%20Wilfred%20VNG%20oktober%202009.ppt#5>

- Graaf, H.J., van der, Grin, J.** (2001). *Variëteit in rationaliteit en de legitimiteit van beleid*. In: T. Abma en R. in 't Veld (Red.) Handboek beleidswetenschap, Boom Amsterdam,
- Ginneken, I.G.J., Gosselink, F.J. en Verhallen, H.J.G.** (1992). *Organisatieadvies en professionalisering; een inleiding, die haar kaders te buiten gaat*. Themanummer M&O-Tijdschrift 1992
- Hughes, E.** (1958). *Men and their work*. New York: The free press
- Hutschemaekers, G.** (2001). *De professionalisering is dood....leve de professionalisering*. Tijdschrift voor Arbeidsvraagstukken, 2001-17-3.
- Karsing, E.** (2006). *Management en ethiek*. Assen: Koninklijke Van Gorkum
[online] Beschikbaar op <URL.<http://www.books.google.nl/books?isbn=9023241746>
- Krogt, Th, van der,** (1981), Professionalisering en collectieve macht. Een conceptueel kader voor de bestudering van professionaliseringsprocessen,"s-Gravenhage: Vuga. [online] Beschikbaar op <URL.<http://www.books.google.nl/books?...der+krogt...macht>
- Kwakman, C.H.E.** (1999). *Leren van docenten tijdens de beroepsloopbaan. Studies naar professionaliteit op de werkplek in het voortgezet onderwijs*. Nijmegen: academisch proefschrift KUN
[online] Beschikbaar op <URL.<http://purl.org/utwente/26251>
- Landelijke HAO-werkgroep Dier- en veehouderij** (2002). *Landelijke opleidingscompetenties HAO-opleiding Dier- en Veehouderij*. [online] (februari 2002) Beschikbaar op <URL.http://www.hbo-raad.nl/images/stories/competenties/dier-_en_veehouderij_2002.pdf
- LNV** (2006). *Visie Paard en Landschap*. Den Haag, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.
[online] (juli 2006) Beschikbaar op <URL.http://www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1640321&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_file_id=14312
- LNV,** (2006). *Paardenhouderij krijgt volwaardige plaats in beleid ministerie LNV*. Ministerie van LNV, Den Haag, persbericht 18 mei 2006.
- Loth, M.A. en Gaakeer, A.M.P.** (2007). *Ethiek en het juridisch beroep*. Den Haag: Boom Juridische Uitgevers
- Maas, A.J.J.A.** (2001). *Van profielen naar professionalisering van interim managers*. In: Interim management, ORM [online] Beschikbaar op <URL.<http://www.books.google.nl/books?isbn=9023239938>
- Maas, A.J.J.A.** (2004). *Op weg naar professionalisering; spiegel voor interim managers*. Assen: Koninklijke Van Gorkum
- MacDonald, K.M.** (1995). *The sociology of professions*, London: Sage publications LTD
- Marcus, R.C. van** (1998) Anatomie van de Paardenhouderij. Woerden, Ormanex b.v.
- Mok, A.L.** (1973), Beroepen in actie. Bijdrage tot een beroepensociologie, Meppel: Boom
- Mok, A.L.** (1977), Professionalisering als maatschappelijk verschijnsel, M&O
- Nijhoff, D.J., Commissaris, E., Dekker, B., Been, B. en Nieman, L.** (2002) Wat beweegt professionals; motieven voor loopbaankeuzen, Schoonhoven; Academic Service
- NOC*NSF** (1998), Professionalisering in de sport: voorzet voor beleid, Arnhem: NOC*NSF
- NOC*NSF**(2009), Ledental NOC*NSF over 2008.
[online] (2009) Beschikbaar op <URL.<http://www.nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=3063>
- Projectteam Ondernemers in beweging** (2006), Agrarische ondernemers op weg naar een duurzame agrosector, Den Haag, LEI, rapport 7.06.10 [online] (juli 2007) Beschikbaar op <URL.http://www.lei.dlo.nl/publicaties/pdf/2006/7_xxx?7_06_10.pdf

- Rubinstein, M.** (1980), Beroepsbeeld; op welke wijze verandert het beroep van organisatieadviseur, in: P.A.E. Bunt en C.J. Lamers (eds.), Organisatieverandering en organisatieadvieswerk, Apfen aan de Rijn; Samson
- Rubinstein, M.** (1989), Beschouwingen over kwaliteit in de professionele dienstverlening, in Veranderen door stilstaan, 5-17, Delft: Eburon
- Sectorraad Paarden** (2009) Huidige (SRP) ontwikkelingen in de paardenhouderij. [online] (2009) Beschikbaar op <URL.<http://www.knhsregiobrabant.nl/bestuur/Presentatie.pdf>
- Sonnville, H. de** (2005), Expliciteren en verantwoorden van vooronderstelling. [online] Beschikbaar op <URL.<http://www.desonnvillebv.nl/framework/deb-files/nxdllfpez0iys5ndi0tsr2u9jc.pdf>
- Togt, J.J.W. van der** (1994), De professionalisering van de informaticus. [online] Beschikbaar op <URL.<http://www.nvim.eu/download/?id=11926821&download=1>
- Vermeer, A.** (2008), "professionalisering paardenhouderij nodig", artikel Nieuwe Oogst 01-11-2008 [online] (november 2008) Beschikbaar op <URL.<http://www.zlto.nl/nl/25222709-sectoren.html?path=11000207/i11000208/10031426>
- Verstegen, J.A.A.M. en Lans, T.L.** (2006), De kunst van het zien en het realiseren, Den Haag, LEI Rapport 06.02 [online] Beschikbaar op <URL.http://www.lei.dlo.nl/publicaties/pdf/2006/8_xxx/8_06_02.pdf
- VNG en Sectorraad Paarden** (2008), Paardenhouderij en Ruimtelijke Ordening, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en **Sectorraad Paarden, herziene versie april 2008 [online] (2008) Beschikbaar op** <URL.http://www.vng.nl/smartsite.dws?id=26980&it=3#_tocBK149
- Wanrooy, M. van** (2001), Leidinggeven tussen professionals, Schiedam; Scriptum
- Weggeman, M.** (1992), Leidinggeven aan professionals, Alphen aan de Rijn: Kluwer [online] Beschikbaar op <URL.<http://www.books.google.nl/books?isbn=9026717199>
- Wilding, P.** (1982), Professional power and social welfare, London.Boston: Roetledge & Kegan Paul [online] Beschikbaar op <URL.<http://www.journals.cambridge.org/production/action/cjoGetFulltext>
- Wilensky, H.L.** (1964), The professionalization of everyone? The American Journal of sociology. Department of political science, University of California, Berkeley, Volume LXX number 2 [online] Beschikbaar op <URL.<http://www.jstor.org/pss/27775206>
- ZKA Consultants en Planners** (2006), KNHS Paardensportonderzoek, Ermelo: KNHS

Geraadpleegde websites

www.aequor.nl

www.bhic.co.uk

www.bvhh.nl

www.defra.co.uk

www.duo.nl

www.fnho.nl

www.fnrs.nl

www.hboraad.nl

www.ivm.nl

www.knhs.nl

www.kwpm.nl

www.lltb.nl

www.lto-noord.nl

www.minlnv.nl

www.nocnsf.nl

www.ndr.nl

www.pve.nl

www.sectorraadpaarden.nl

www.vsnhorses.nl

www.ztlo.nl

Bijlage 2. Lijst van afkortingen

AOC	> Agrarisch Onderwijs Centrum
BvHH	> Bond van KWPN Hengstenhouders
CAH	> Christelijke Agrarische Hogeschool
CEBOPA	> Centrale Bond van Paardenhandelaren
CREBO	> Centraal Register Beroepsopleidingen
CROHO	> Centraal Register Opleidingen Hogere Beroepsonderwijs
DUO	> Dienst Uitvoerig Onderwijs
FEI	> Federation Equestre Internationale
FNHO	> Federatie van Nederlandse Hippische Ondernemers
FNRS	> Federatie Nederlandse Ruitersportcentra
GD	> Gezondheidsdienst Dieren
GKC	> Groene Kennis Centrum
HAO	> Hoger Agrarisch Onderwijs
HAS	> Hoge Agrarische School
HBO	> Hoger Beroeps Onderwijs
IST	> Instructie-, sport- en trainingsstallen
KNHS	> Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie
KWPN	> Koninklijk Warbloed Paardenstamboek Nederland
LNV	> Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit LTO
MBO	> Middelbaar Beroeps Onderwijs
NDR	> Vereniging Nederlandse Draf- en Rensport
NHB	> Nederlandse Hippische Beroepsopleidingen
NHK	> Nederlands Hippisch Kenniscentrum
NHS	> Nederlandse Hippische Sportfederatie
OCW	> Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
PMLF	> Kenniscentrum voor de sectoren Proces- en Algemene operationele techniek, Milieutechniek, Laboratoriumtechniek en Fotonica
PVE	> Productschappen Vee, Vlees en Eieren
RI&E	> Risico, Inventarisatie en Evaluatie
ROC	> Regionaal Opleiding Centrum
SRP	> Sectorraad Paarden > Sector Council Horses
VHO	> Vereniging van Hengsten Opfokkers VSN
WUR	> Wageningse Universiteit
ZLTO	> Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie

Bijlage 3. Beschrijving van de paardenhouderijen

Manege; een paardenhouderij waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het geven van instructie in diverse disciplines aan derden met gebruik van paarden in eigendom van het bedrijf of aan derden met eigen paarden en het bieden van huisvesting aan die paarden (VNG en Sectorraad Paarden, 2008). Maneges zijn vaak grote complexen met omvangrijke stallen en één of twee binnenrijhallen. Vrijwel altijd is een verlichte buitenbak, een stapmolen of een longeerkraal aanwezig. Maneges liggen vrijwel altijd nabij het stedelijk gebied, waar klanten vandaan komen, of dichtbij een natuur-, bos- of recreatiegebied, waar gunstige uitrijmogelijkheden zijn (Agricola et al., 2007).

Pensionstalling; een paardenhouderij waarbij de activiteiten uitsluitend of in hoofdzaak bestaan uit het houden van paarden van derden (VNG en Sectorraad Paarden, 2008). Klanten kunnen bij een pensionstalling een paard stallen en gebruik maken van de aanwezige faciliteiten, daarnaast levert een pensionstalling in meer of mindere mate ook service, afhankelijk van de stallingsprijs. Aan services kan gedacht worden; het buiten en binnen zetten van de paarden, het voeren, uitmesten enz.. Pensionstalling vindt veelal op een (voormalig) agrarisch bedrijf plaats. Een aantal agrariërs hebben zich geheel of gedeeltelijk gericht op het bieden van pensionstalling. Deze bedrijven maken gebruik van bestaande afrasteringen en omgebouwde veestallen. De paardenfaciliteiten, zoals een rijbak, worden ingepast op het bouwblok. De bedrijven liggen in het buitengebied (Agricola et al., 2007).

Fokkerij; een paardenhouderij waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de inzet van één of meerdere hengsten en/of merries voor de fokkerij (VNG en Sectorraad Paarden, 2008). Een fokkerij beschikt over veel grond, zodat de paarden in kuddeverband kunnen opgroeien. Een fokkerij heeft grote stallen, waar de paarden in groepen gehouden worden. Soms is een binnenbak aanwezig (Agricola et al., 2007).

Opfok; een paardenhouderij waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de huisvesting van jonge paarden al dan niet in eigendom (VNG en Sectorraad Paarden, 2008). Vaak heeft een opfokbedrijf een combinatie met bijvoorbeeld een fokkerij of een pensionstalling. Een opfokbedrijf beschikt over veel grond en grote stallen waar de paarden in groepen kunnen worden gehouden.

Africhtings- en handelstal; een paardenhouderij waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit het africhten en de in- en verkoop van paarden (VNG en Sectorraad Paarden, 2008). Africhtings- en handelstallen zijn veelal klein tot middelmatig van omvang, welke over een verlichte buitenbak en soms over een binnenbak beschikken.

Sportstal; een paardenhouderij waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit een combinatie van training van paarden, het uitbrengen van paarden in de sport en het geven van instructie aan derden op paarden die niet in eigendom zijn van het bedrijf (VNG en Sectorraad Paarden, 2008). Sportstallen zijn veelal klein tot middelmatig van omvang, welke over een verlichte buitenbak en soms over een binnenbak beschikken.

Stalhouderij; een paardenhouderij waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit verhuur van aanspanningen voor bijvoorbeeld shows, huwelijken, begrafenissen en tochten (VNG en Sectorraad Paarden, 2008).

Paardenmelkerij; een paardenhouderij waarbij de omzet uitsluitend of in hoofdzaak wordt behaald uit de verkoop van melk en/of melkproducten geproduceerd uit melk afkomstig van merries van het bedrijf (VNG en Sectorraad Paarden, 2008).

Bijlage 4. Interviewscript brancheorganisaties

Datum:

Organisatie:

Tel:

Interview met:

Wat betekent voor uw organisatie professionaliseren in de paardenhouderij?

Waar is dit op gebaseerd?

Is er op deze betekenis een strategie ontwikkeld?

Is de eerder genoemde betekenis van professionaliseren eenzelfde betekenis als die wordt geuit in andere organisaties en de overheid?

Als u een algehele definitie van professionalisering in de paardenhouderij zou moeten geven wat zou dit dan zijn?

Denkt u dat deze definitie bekend is bij de sector? Zo ja waaruit maakt u dat op, zo niet hoe komt dat?

Wat betekent voor uw organisatie een professional in de paardenhouderij?

Is deze definitie algemeen bekend in de sector als zijnde de definitie van een professional in de paardenhouderij?

Wat wilt uw organisatie bereiken betreft professionalisering in de paardenhouderij?

Bijlage 5. Interviewscript hippische ondernemers

Interview script ondernemers

Datum:

Bedrijf:

Naam:

Adres:

Postcode:

Plaats:

Telefoonnr.:

E-mail:

Bedrijfstype:

Aantal stallen:

Paardenhouderij hoofdactiviteit: ja / nee

Brancheorganisatie?

Wat betekent voor u professionaliseren in de paardenhouderij?

Wat denkt u wat brancheorganisaties als LTO en FNRS bedoelen met professionaliseren in de paardenhouderij?

Kunt u zich hierin vinden?

Wat denkt u wat de overheid (min. LNV) bedoeld met professionaliseren in de paardenhouderij?

Kunt u zich hierin vinden?

Hoe denkt u zelf hoe de paardenhouderij zich moet ontwikkelen?

Hoe kunt u het beste ondersteund worden bij uw eigen professionalisering?

Wat is in uw ogen een professional in de paardenhouderij?

Wat denkt u hoe brancheorganisaties en de overheid een professional zien?

Wat willen de brancheorganisaties bereiken?

Bijlage 6. Interviewscript onderwijsinstellingen

Interview script onderwijsinstellingen

Datum:

Onderwijsinstelling:

Tel:

Interview met:

Wat denkt u wat met professionalisering in de paardenhouderij wordt bedoeld?

Wat denkt u wat met een professional in de paardenhouderij wordt bedoeld (niet op sportgebied)?

Wordt hierop ingespeeld in de paardenhouderij opleidingen?

Door wie wordt de inhoud van de paardenhouderij opleidingen bepaald?

Is er contact met brancheorganisaties over de inhoud van de paardenhouderij opleidingen?

Is er onderling contact tussen de onderwijsinstellingen over de inhoud van de paardenhouderij opleidingen?

Vindt u dat paardenhouderij opleidingen voldoende betrokken zijn in het professionaliseringsproces?

Bijlage 7. Interviewscript LNV

Interview LNV

Datum:

Met:

Wat betekent voor het LNV professionaliseren van de paardenhouderij?

Waar is dit op gebaseerd?

Wat zal professionaliseren voor de brancheorganisaties betekenen?

Wat verwacht LNV van de brancheorganisaties?

Wat verwacht LNV van de primaire sector?

Wat wil LNV met de paardenhouderij bereiken?

Wanneer is een hippische ondernemer een professional?